

1 § Aktuell debatt: Blockaden av Gaza

*Aktuell debatt:
Blockaden av Gaza*

Anf. 1 HANS LINDE (v):

Fru talman! För en vecka sedan nåddes vi alla av den chockerande nyheten att Israel med våld och vapenmakt bordat Ship to Gazas fartyg på internationellt vatten, fartyg lastade med humanitär hjälp – en bordning som kostade nio fredsaktivister livet.

Men Israels grova övergrepp var inte en unik händelse. Det våld man visade vid bordningen är ett våld som Israel dagligen utsätter det ockuperade palestinska folket för på Gazaremsan, i östra Jerusalem och på Västbanken. Det unika i händelsen var att våldet denna gång drabbade européer.

Ship to Gaza skapades för att genom folklig solidaritet bryta Israels mer än tre år långa blockad mot Gazaremsan – en blockad som har förvandlat Gazaremsan till vår tids största fängelse, där 1,5 miljoner män, kvinnor, barn och gamla spärrats in på en yta som motsvarar ön Orust.

Jag förväntar mig här i dag att företrädare för samtliga riksdagens sju partier kommer att ta avstånd från blockaden, men vi har inte begärt denna debatt för att riksdagens protokoll ska fyllas med mer retorik. Gazas befolkning behöver mer än ord.

Vänsterpartiet har begärt denna debatt för att vi vill få tydliga besked om hur Sveriges regering kommer att sätta tyngd bakom orden, hur kritik och fördömanden ska omsättas i handling och politiska åtgärder och vilka konsekvenser Israels grova och omfattande övergrepp på folkrätten, det palestinska folket och Ship to Gazas deltagare ska få för Sveriges och EU:s relationer till Israel.

Fru talman! Det borde inte vara en svår fråga att besvara, för det här handlar inte om att vara vänster eller höger, pro-palestinier eller pro-israel – det handlar om att stå upp för folkrätten och alla människors rätt att leva i trygghet.

Anf. 2 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! För en vecka sedan konfronterades vi plötsligt med en dramatisk situation som berörde inte bara centrala delar av vår politik vad gäller Mellanöstern utan också svenska medborgares säkerhet och välbefinnande. Tidigt måndag morgon förra veckan bordade israelisk militär en rad fartyg som ingick i operationen Ship to Gaza. Bordningen

skedde på internationellt vatten i strid med internationell rätt. Vid övertagandet av ett av fartygen kom nio människor att mista livet.

Som regering agerade vi tidigt och tydligt enligt två riktlinjer.

Det var för det första att ge den hjälp som bör ges till svenska medborgare som hamnar i en besvärlig situation. Våra omedelbara åtgärder handlade om att få klarhet i situationen för elva svenska medborgare och ge dem möjlighet att så snart som möjligt återvända hem.

Det var för det andra att bidra till en så bred och stark internationell reaktion som möjligt. Vi ville att denna skulle fokusera också på ett internationellt klarläggande av vad som faktiskt hänt, och vi ville alldeles självklart med denna reaktion på nytt belysa den oacceptabla och kontraproduktiva israeliska politiken gentemot Gaza.

Under de tidiga morgontimmarna kallades Israels ambassadör i Sverige till Utrikesdepartementet, samtidigt som jag tog kontakt med EU:s höga representant Catherine Ashton och vi i Bryssel begärde ett omedelbart inkallande av EU:s kommitté för utrikes- och säkerhetsfrågor.

Det omedelbara resultatet av detta blev ett starkt och tydligt uttalande av Europeiska unionen senare under måndagen. Vid detta fördömdes den våldsanvändning som hade lett till att människor hade dömts, och vi krävde en omedelbar och fullständig oberoende utredning av händelserna och omständigheterna runt dessa. I samma uttalande upprepades de krav vad gäller Gaza som med stor tydlighet senast hade formulerats under svenska ordförandeskapet i de viktiga slutsatserna om Mellanöstern den 8 december 2009. Vi krävde ett omedelbart, permanent och villkorslöst öppnande av övergångarna till Gaza för humanitär hjälp, kommersiell handel och personer till och från Gaza.

Under dagen begärde Turkiet samtidigt ett möte med FN:s säkerhetsråd, och detta kom också till stånd under natten mellan måndagen och tisdagen. Viktigt var då att säkra att centrala delar av de slutsatser som beslutats av Europeiska unionen nu kunde förankras i Förenta nationernas säkerhetsråd. Till stora delar kom så också att bli fallet. Säkerhetsrådet krävde i ett ordförandeskapsuttalande en omgående oberoende, trovärdig och transparent utredning enligt internationell standard om vad som hänt.

Viktigt var också att säkerhetsrådet krävde ett omedelbart frigivande av de civila medborgare från en rad olika länder som Israel då på olika sätt hade tagit hand om. Det var av speciell vikt, eftersom vi då hade fått klart för oss att den israeliska regeringen uppenbarligen hade planer på att ställa i alla fall delar av dessa inför rätta – de hade redan förts till ett fängelse. Vi reagerade mycket skarpt mot dessa planer. De saknade varje rättslig grund. Jag är intill denna dag förvånad över att en så i grunden tokig plan hade kunnat godkännas av ansvariga israeliska myndigheter.

Jag nämner händelseförloppet och vårt agerande med viss detaljrikedom, för jag tror att i detta låg en del av nyckeln till att vi kunde få en relativt snabb upplösning av i alla fall den första delen av krisen. Det handlade inte om att vifta med ensidiga svenska åtgärder. Sådana skulle ha isolerat Sverige mer än vad de skulle ha påverkat Israel. Det handlade om att med tidiga och tydliga initiativ lägga grunden för en bred och stark internationell reaktion.

Genom mycket goda insatser av Utrikesdepartementets personal såväl här i Stockholm som i Tel Aviv och genom en kontinuerlig tydlig dialog

med Israel kunde successivt de elva svenska medborgarna ges möjlighet att återvända hem. De sista sju av dessa hade vi möjlighet att få ut genom nära samverkan med Turkiets regering.

Fru talman! Därmed hade den första delen av frågan hanterats. Nu återstår två frågor.

Den första rör en utredning om skeendet som såväl EU som FN:s säkerhetsråd med stor tydlighet krävt. Att Israel självt får anledning att utreda ett händelseförlopp är en sak, men det räcker inte. Övervåldet som ledde till att människor dödades ägde rum på internationellt vatten, och det är därmed nödvändigt att utredningen äger rum inom en ram där också FN medverkar. Jag välkomnar de initiativ i den riktningen som tagits av FN:s generalsekreterare.

Att den israeliska blockadpolitiken mot Gaza är oacceptabel och kontraproduktiv har jag haft anledning att konstatera åtskilliga gånger, inte minst när jag som första och hitintills enda utrikesminister besökte Gaza, talade med dess invånare, såg förstörelsen och upplevde desperationen i den ekonomiska situationen omedelbart efter kriget vintern förra året. Sedan dess har det inte blivit bättre. FN uppskattar att ca 80 procent av de varor som finns i Gaza nu smugglas in genom olika tunnlar. Men varorna blir dyra för vanliga människor, samtidigt som stora pengar hamnar i fickorna på Hamas, som dessutom får finansiera en infrastruktur för smuggling, som med all sannolikhet används också för vapen och sprängämnen som används mot civila, också israeliska medborgare.

Detta är en huvudlös politik. Den föder extremism, och den göder extremister. Den isolerar Israel, och den förödmjucar och förnedrar också oskyldiga människor. Det är min förhoppning att vi nu ska få till stånd en internationell process för att förändra detta. Vi för inom EU aktiva diskussioner om hur vi ska medverka till en ordning som tillfredsställer grundläggande krav på såväl EU som FN och Israel i detta syfte.

Fru talman! Vår reaktion mot det som inträffade för en vecka sedan var tydlig och stark. Men jag sade också att det var mycket viktigt att situationen inte ledde till en allmän antiisraelisk hysteri. Extremistiska känslor eller yttringar riskerar att underminera såväl de möjligheter till en fredsprocess som finns som de möjligheter till en öppning i Israels Gazapolitik som möjligen kan finnas. Till en sådan politik kommer regeringen inte att medverka. Vi förblir förpliktigade till den tydliga politik för en verklig fred i Mellanöstern som lades fast av Europeiska unionen under Sveriges ordförandeskap.

Anf. 3 HANS LINDE (v):

Fru talman! Den 28 januari förra året hölls också en aktuell debatt här i kammaren om Israels då nyligen avslutade anfallskrig mot Gazaremsan. Också den debatten hölls på begäran av Vänsterpartiet.

Vi kunde då sammanfatta 22 dagar av urskillningslösa anfall mot ett av världens mest tätbefolkade områden. Israeliska människorättsorganisationer rapporterade då att minst 1 300 palestinier hade dödats. 288 av dem var barn. 121 var kvinnor, enligt FN. Över 5 300 palestinier skadades, många av dem mycket allvarligt. Samtidigt dödades 13 israeler, 4 av dem av egen eldgivning. Den materiella förstörelsen var och är fortfarande omfattande. 21 000 bostäder förstördes och 400 000 Gazabor förlorade tillgång till rent vatten. Ca 50 FN-byggnader och 21 hälsokliniker

Aktuell debatt:

Blockaden av Gaza

och sjukhus blev förstörda. 36 000 kor, får och getter dödades, och 17 procent av Gazas kraftigt begränsade odlingsjord förstördes.

Men vi vet i dag att avsaknaden av israeliska bombanfall inte innebar frihet för Gazas befolkning. Blockaden har omöjliggjort alla former av återuppbyggnad och drägligt liv för Gazas befolkning. Sedan anfallskriget 2009 har endast 41 lastbilar med byggnadsmaterial släppts in av Israel, enligt Amnesty. Hus har inte kunnat återuppbyggas på grund av att Israel har stoppat införseln av byggmaterial. Palestinska barn insjuknar i detta nu av försaltat och förorenat vatten eftersom Israel stoppar återuppbyggnaden av de reningsverk som man bombade sönder 2009, och palestinier dör eftersom Israel inte ger dem tillstånd att lämna Gazaremsan för att behandla livshotande sjukdomar. Situationen på Gazaremsan kan i dag bara beskrivas som en humanitär katastrof, skapad av Israel.

Just därför skapades Ship to Gaza, för att genom folklig och fredlig solidaritet bistå palestinerna. Vi är många som det gångna året har stått med bössor för att samla in pengar till Ship to Gaza. Vi är många som har bidragit med en slant för att bistå Gazas hårt prövade befolkning.

Fru talman! Jag ska säga att jag välkomnar Carl Bildts fördömanden under den gångna veckan, och jag välkomnar hans agerande i flera delar. Men samtidigt måste vi konstatera att världssamfundet, inklusive Sverige, i grunden har misslyckats med att häva blockaden, denna kollektiva bestraffning mot ett helt folk. Uttalande efter uttalande har gjorts, och jag välkomnar flera av de uttalanden som har gjorts av EU, Carl Bildt och FN. Men det blir alltmer uppenbart att uttalanden inte räcker. Världen har dränkt den israeliska regeringen i uttalanden, fördömanden och kritik utan att det på något sätt har lindrat vardagen för Gazas befolkning.

Att Israel i dag ignorerar världssamfundets krav blev tydligt i måndags, då Israels biträdande utrikesminister Danny Ayalon, från extremistpartiet Yisrael Beiteinu, bemötte omvärldens massiva fördömande av bordningen av Ship to Gaza med att anklaga Ship to Gaza för att vara en "armada av hat och våld" och genom att påstå att fredsaktivisterna hade "kopplingar till Jihad, Hamas och al-Qaida". I lördags bordade man dessutom ännu ett fartyg från Ship to Gaza, och i går avvisade den israeliska regeringen alla krav på en internationell undersökning.

Att fredligt och folkligt solidaritetsarbete döms ut som hat och att personer som författaren Henning Mankell, kulturarbetaren Dror Feiler och barnläkaren Henry Ascher anklagas för att vara al-Qaidasympatisörer säger långt mycket mer om den israeliska regeringen i dag än om Ship to Gaza.

Det borde nu vara uppenbart för alla att ord och uttalanden inte räcker. Vi måste sätta tyngd bakom orden, gå från ord till handling och låta Israels övergrepp få konsekvenser. Jag har svårt att förstå att Carl Bildt nu avfärdar alla krav på att sätta tyngd bakom orden som antiisraelisk hysteri.

Det finns en lång rad konkreta åtgärder som är fullt möjliga att vidta.

Först måste vi såklart ge vårt stöd till FN:s krav på en internationell undersökning av bordningen av Ship to Gaza. Jag välkomnar att den svenska regeringen har gett detta stöd. Vi måste också kräva att skeppen och de privata ägodelar som beslagtogs återlämnas till sina rättmätiga ägare. De ansvariga för detta blodbad måste ställas inför rätta.

Vi måste också kräva att det svenska militära samarbetet med Israel avbryts. Vi har i dag en militärattaché vid den svenska ambassaden i Tel Aviv. Det finns sedan flera år ett omfattande utbyte mellan den svenska och den israeliska armén. Sverige importerar varje år krigsmateriel från Israel. Det innebär att våra gemensamma skattepengar går direkt in i den israeliska krigsindustrin. Det finns inget som hindrar oss från att avbryta denna vapenhandel med Israel i dag, så varför får detta samarbete fortgå? Det skulle knappast isolera Sverige om vi avbröt vapenimporten från Israel.

Men vi kan också verka internationellt. Vi skulle inom EU kunna kräva att alla förhandlingar som nu pågår om fördjupat samarbete ska avbrytas. Vi skulle kunna häva det handelsavtal med Israel som i dag finns och som är tydligt villkorat med respekten för de mänskliga rättigheterna.

Vi skulle inom EU och FN kunna kräva att sanktioner införs mot de ansvariga politikerna i den israeliska ledningen eller mot delar av den israeliska ekonomin.

Det är i dag fullt möjligt att gå från ord till handling, att låta Israels övergrepp få konsekvenser. Frågan är om den politiska viljan finns i den borgerliga regeringen.

Anf. 4 URBAN AHLIN (s):

Fru talman! Låt mig få börja med det ovanliga att från oppositionen ge regeringen beröm. Jag tycker att Carl Bildt och regeringen på ett föredömligt sätt kämpade för de tillfångatagna svenskar som var med på Ship to Gaza. Jag tycker att man på ett föredömligt sätt var tydlig och klar i kommunikationen och på ett bra sätt redovisade de brott mot internationell rätt som den israeliska regeringen gjorde sig skyldig till. Det är bra.

Debatten i dag handlar om vad vi ska göra nu. Hur ska vi kunna påverka Israel att häva blockaden mot Gaza? Precis som Hans Linde skulle jag vilja erinra om vilka debatter vi egentligen har haft den senaste tiden när det gäller Israel.

Vi har haft aktuella debatter om kriget mot Gaza, om isoleringen av Hamas och så vidare. Låt oss vara ärliga och säga att Israels politik mycket tydligt har gått in i en återvändsgränd. Jag delar den uppfattning som Carl Bildt har: Det är ett fullständigt obegripligt agerande av den israeliska regeringen, och så gör bara en regering som har förlorat sig själv och fastnat i en återvändsgränd.

Tyvärr är det inte bara den israeliska regeringen det handlar om, utan också vi har en del i detta. Europeiska unionen har också en del i detta i och med att vi inte har bedrivit en klar och tydlig politik för att få en förändring. Vi har också i vissa fall bedrivit en kontraproduktiv politik, till exempel isoleringen av Hamas. Att vi inte fullt ut samarbetade med den samlingsregering som bildades är ett annat exempel. Att vi inte lyckades få till en internationell utredning efter kriget mot Gaza där israelerna faktiskt deltog är också ett misslyckande.

Nu har vi denna debatt om Israels bordande på internationellt vatten av humanitära skepp som kommer med förnödenheter till en befolkning som lider brist på just dessa förnödenheter. Nio personer dödas. Det är fullständigt obegriplig israelisk politik.

Då är naturligtvis frågan: Vad kan vi göra? Jag ställer samma frågor som Hans Linde. Carl Bildt redovisar saker som han inte vill göra. Han talar i svepande ordalag om att det krävs ett internationellt tryck och att vi i Europa måste agera. Okej, men med vad? Vad är det vi ska ställa krav på, och hur ska vi få Israel att häva blockaden?

Jag tror dessutom att det är ganska bråttom. Iran flaggade i dag för att man ska skicka två skepp till Gaza. Det här kan eskalera till enorma proportioner, och jag hoppas att israelerna begriper att man snabbt måste hitta en lösning.

Vi har lyft fram några frågor. Den första är: Vad kan vi i Sverige göra för att markera att vi inte gillar vad som pågår? Hans Linde pekade på till exempel det militära samarbetet.

Låt mig lyfta upp det faktum att vi har en militärattaché. Vår partikongress har tagit ett beslut om att vi tycker att det är lämpligt att vi tar hem den militärattachén. Det är ett socialdemokratiskt krav. Jag vet att det var en socialdemokratisk regering som satte dit den där militärattachén en gång i tiden. Men jag tycker att det är fullständigt orimligt, med tanke på hur den israeliska militären i dag agerar, att vi över huvud taget har en militärattaché i Tel Aviv. Jag tycker alltså att det är ett lämpligt sätt att agera för Sverige.

Sedan gäller det bojkott mot produkter från ockuperade områden och ursprungsmärkning: Vad för krav kan Sverige ställa här för att sätta press på Israel?

När det gäller Europeiska unionen har vi ett associeringsavtal mellan EU och Israel som trädde i kraft 2000. I artikel 2 står det att båda parter förbinder sig att leva upp till mänskliga rättigheter och demokratins principer. Det är ett *essential element* i det här avtalet. Då är frågan: Hur ska det tolkas? Jag tycker att det är rimligt att göra den här tolkningen: Om ett land ockuperar territorium, har folkrättsvidriga bosättningar, bedriver ett folkrättsligt krig mot Gaza, bordar på internationellt vatten och dödar aktivister som kommer med förnödenheter är det brott mot de principer som står i artikel 2.

Då är frågan: Vad menas med ett *essential element*? Jag menar att det är möjligt att vi i Sverige faktiskt skulle kunna säga: Nej, ni har brutit mot den viktiga klausul som finns i vårt avtal. Då måste det också få konsekvenser när det gäller de fördelar Israel har i sin relation med Europeiska unionen. Det är precis så vi gör med alla andra grannländer runt omkring Europeiska unionen. Vi försöker få dem att ändra sin politik i en riktning som vi vill se. Då gör vi det med morötter och med piska.

Min fråga till Carl Bildt är: Är det inte fråga om att man har brutit mot ett *essential element* i det avtal som vi har mellan EU och Israel?

När det gäller FN måste vi nu naturligtvis sätta all kraft bakom orden om att få till en internationell utredning. Jag tycker att det är häpnadsväckande att höra Israels regering säga nej till en utredning som FN:s generalsekreterare Ban Ki Moon tycker är lämplig att genomföra. Den här gången ska inte israelerna kunna stå upp mot världssamfundet och strunta i vilka krav vi ställer. Då räcker det inte med ord, utan det måste också till handling. Där hoppas jag att utrikesminister Carl Bildt i sitt nästa inlägg kommer med fakta: Vad för handling har vi för att sätta press på Israel att leva upp till det de har lovat?

Anf. 5 KERSTIN LUNDGREN (c):

Fru talman! Jag lider med alla fredsfrämjare både i Israel och i Palestina. Jag lider med de drabbade och deras familjer, nu nio döda, tidigare många fler, i Gaza, på Västbanken och i Israel.

Sista majdagen 2010 bordade israeliska militären fartyg på internationellt vatten. Det var ett nytt lågvattenmärke. Man tvingade fartyg i hamn. Man frihetsberövade deltagarna i strid med internationell rätt. Man kan fråga sig om internationellt hav nu också ska ockuperas.

Ingen vet exakt hela bilden av vad som verkligen hände i det som syntes hända. Här krävs, som många har sagt tidigare, en oberoende utredning. Det krävs en utredning, fru talman, som trovärdigt för alla kan lägga fakta på bordet. Det är viktigt att utredningen är trovärdig för alla parter för att man ska kunna nå resultat. Här hoppas jag att vi kan få en internationell utredning under FN:s ledning.

Självklart, fru talman, måste den israeliska regeringen ta sitt ansvar. Det är synd om det israeliska folket. En regering som handlar så att broar bränns mot omvärlden förvärrar det säkerhetspolitiska läget i stället för att bygga respekt och fred med sin omgivning och därmed säkerhet och trygghet för sitt folk.

Men, fru talman, det krävs dessa dagar också mod för att inte falla i alla fällor som provokatörer mot fredsprocessen gillrar. Extremism är inte lösningen, vare sig här eller där. Det krävs mer av lösningar än låsningar för att nå verklig fred och för att nå två självständiga stater inom av omgivningen erkända gränser. Det krävs att blockaden hävs. Som tidigare sagts har den bara gynnat Hamas. En hävning av blockaden skulle också kunna samla det palestinska folket till val. Det är en viktig del.

Bosättningarna måste upphöra. Man måste kunna förhandla om allt. Det gäller även Jerusalem som huvudstad för två självständiga stater. Ockupationen måste upphöra.

Jag är övertygad om att murar inte är vägen framåt, vare sig de är mentala eller verkliga. Ockupationen, som i dagarna pågått i så där 43 år, måste upphöra. Det gäller inte bara Gaza utan också Västbanken.

Fru talman! Sverige har agerat tydligt och starkt, men inte bränt broar utan agerat för att EU ska kunna samlas, för att EU ska kunna vara en väg framåt, senare FN:s säkerhetsråd. Nu måste vi öppna för närvaro från EU, om så blir möjligt, för att säkra och övervaka en möjlig öppning av blockaden. Självfallet skulle Sverige då vara delaktigt i en sådan insats.

Från vår utgångspunkt är det viktigt, fru talman, att Sverige fortsatt brukar de möjligheter som nu öppnas till ny dialog. Men låt oss då fokusera på dialogen, en dialog för förändring!

Fru talman! Förändring är nödvändig i det läge som råder.

Jag vill bara understryka det beröm som tidigare har utdelats från flera håll till regeringen och utrikesminister Carl Bildt för det agerande som har skett under den senaste tiden och för den svenska aktiva hållningen när det gäller utvecklingen för att hitta lösningar i den konflikt som så länge har drabbat så många och som är en källa till bristande säkerhet, inte bara i Mellanöstern utan i världen som helhet.

Fru talman! Det krävs lösningar, och vilja och mod att söka dem, och inte bara låsningar.

Anf. 6 FREDRIK MALM (fp):

Fru talman! Tidigt i måndags morse förra veckan lämnade jag Sverige för ett fyra dagar långt besök hos den svenska styrkan i Mazar-e Sharif i Afghanistan. När jag kom tillbaka på torsdagskvällen hade debatten efter bordningen av Gazaflottan rasat i fyra dagar.

Det är tydligt att Israel har misslyckats med operationen och måste ta det fulla ansvaret för detta. Dödstaten, nio döda, är höga. Det förefaller inte ha stått i proportion till det förvisso grova våld som en del soldater utsattes för.

Bordningen skedde på internationellt vatten, vilket är ett brott mot internationell rätt. Israel satte in militär mot en flotta med civila fartyg.

Såväl Sverige som EU har varit tydliga i kritiken mot den israeliska aktionen. Den israeliska regeringen kommer nu att tvingas söka en lösning på den humanitära kris som råder i Gaza. En seriös och trovärdig utredning om vad som har hänt måste också till.

Europeiska unionens höga representant Catherine Ashton betonade den 3 juni, vilket är en upprepning av rådsslutsatser sedan tidigare, att EU understryker sitt krav på att man ska öppna gränsövergångarna omedelbart, varaktigt och ovillkorligt för humanitärt bistånd och handelsvaror samt personer som färdas till och från Gaza.

Samtidigt som Sverige och EU är tydliga i kritiken mot blockaden måste också en lösning komma till stånd som inte äventyrar säkerheten för israeliska civila. Öppnandet av gränsövergångarna måste ske utan att Hamas får tillgång till vapen som de sedan använder mot israeliska civila eller för att förtrycka befolkningen i Gaza.

Frankrike och Storbritannien har öppnat för en lösning där EU kan göra noggranna inspektioner av last till Gazaremsan. Det är en nödvändighet att en lösning sker inom ramen för en internationell process, vilket även utrikesministern nämnde tidigare. Det ligger också i linje med de avtal som har slutits tidigare.

Den humanitära situationen för befolkningen i Gaza är svår. En lukrativ business har skapats med många tunnlar längs gränsen mellan Gaza och Egypten. Palestinsk handel är mycket svag, men blockaden finns inte heller där utan orsak utan har sin grund i Hamas agerande. Jag noterar att ingen av de tidigare talarna har nämnt vare sig Hamas eller den roll rörelsen spelar på Gazaremsan.

Att Israel och Egypten omringar Gaza är ett problem, men befolkningen i Gaza har sedan fyra år tillbaka varit omringad av ett totalitärt och teokratiskt styre under Hamas kontroll. Hamas har gång på gång med all önskvärd tydlighet visat att de inte försöker bygga demokrati i Gaza eller söka fred med Israel. Detta har också svenska biståndsorganisationer fått känna av, inte minst Palmecentret vars medarbetare har förföljts av Hamas. Hamas är också uppskrivet på EU:s och USA:s lista över terroristorganisationer.

När Israel lämnade Gazaremsan i augusti 2005 fylldes området på med vapen genom tunnlar från Egypten. Efter att Hamas med våld manövrerat ut Fatah och tagit kontrollen över området avfyrades raketer i tusentals in i Israel. Mot bakgrund av den situation som råder och i den kontext som denna fråga nu befinner sig i måste vårt uppdrag vara att stärka de moderata och demokratiska krafterna i Palestina och givetvis också i Israel.

Problemet med Gazaflottan och Ship to Gaza var att huvudorganisatorerna av projektet tvärtom är nära allierade just med Hamas. De svenska deltagarna blev därmed en del av en kampanj, inte bara för att häva blockaden mot Gaza utan också för att ge ett proaktivt stöd till just Hamas.

Detta är bekymmersamt, menar jag, inte bara på kort sikt utan också på längre sikt för alla demokratiskt sinnade krafter som trots allt finns i Gaza. Det kan inte ha varit någon hemlighet för de svenska aktivisterna vilka de turkiska organisatorerna var.

Detta är givetvis inte på något sätt ett försvar för det israeliska agerandet som var orimligt och oproportionerligt, vilket jag också har nämnt tidigare. Men det är viktigt att känna till detta i sammanhanget.

Nu höjs återigen kraven på att bojkotta Israel och att nedgradera EU:s relationer med Israel. Jag menar att detta är fel väg att gå, precis som utrikesministern tidigare har nämnt. Det skulle försvåra möjligheterna att nå resultat i fredssamtalen och försvaga den fredsriktade opinionen i Israel.

Man kan också undra varför de som kräver dessa bojkotter alltid gör det just mot Israel och väldigt sällan mot någon annan stat. I Iran hänger man regelbundet kvinnor i lyftkranar för att de har varit otrogna. Kina håller i dag en och en halv miljard människor i ett järngrepp. Det kommunistiska Nordkorea har introducerat en samhällsmodell som har drivit människor på landsbygden att till och med idka kannibalism. Kuba har satt världsrekord i antal politiska flyktingar per capita.

Det är just denna enögdhet, denna närmast besatta kampanj med ett allt hårdare språkbruk – satans mördare, vem ska de utvalda döda nästa gång och så vidare – som gör att dessa krav på bojkott mot Israel klingar så falskt. Målet tycks inte vara att Palestina ska kunna byggas upp till en livaktig demokratisk stat, utan målet tycks vara att bryta ned Israels legitimitet som en självständig stat.

Omvärlden måste i stället, precis som jag har nämnt, inrikta sina krafter på att ingjuta mer – inte mindre – energi i fredssamtalen och att stärka de krafter på båda sidor, inte bara på politisk hög nivå utan också på gräsrotsnivå, som står för moderata tankar, reformistiska idéer och demokrati.

Ett steg på den vägen är att omvärlden ökar sitt engagemang och att Israel tar det fulla ansvaret för det orimliga och oproportionerliga agerandet i samband med bordningen av Gazaflottan, vilket man nu också kommer att tvingas göra.

Anf. 7 STEFAN ATTEFALL (kd):

Fru talman! Det var med bestörtning vi alla i måndags morse tog del av nyheten om den israeliska försvarsmaktens bordning av Ship to Gazas fartyg på internationellt vatten som ledde till flera dödsfall. Det var tragiskt för alla som dog och skadades och för deras anhöriga, men det var också tragiskt för alla oss Israelvänner, eftersom den politik som den israeliska regeringen för leder in i en politisk återvändsgränd.

Oavsett vilken syn man har på den långvariga israelisk-palestinska konflikten går det inte att rättfärdiga Israels agerande gentemot fartygskonvojen och användandet av dödligt våld. Det är oacceptabelt, och det är viktigt att det nu tillsätts en oberoende internationell utredning för att

klarlägga vad som hänt. Mitt parti, Kristdemokraterna, och alliansregeringen väddar också till Israels regering att följa förslaget från FN:s säkerhetsråd.

När det gäller de palestinska områdena krävs ett omedelbart och ut hålligt öppnande av gränsövergångar för att släppa in humanitär hjälp, kommersiella varor och personer i Gaza. Israel måste upphöra med bosättningspolitiken och de hårda och oproportionerliga repressalierna mot det palestinska folket.

Men det krävs också att Hamas erkänner Israels rätt att existera och att de palestinska myndigheterna både på Västbanken och i Gaza vidtar seriösa, långsiktiga, konkreta och resultatgivande åtgärder för att stoppa granatattacker och terrordåd mot israeliska mål. Israel är den äldsta och fram till att Irak nyligen blev det den enda demokratiska staten i Mellanöstern med ett parlamentariskt system, där yttrandefrihet, pressfrihet, religionsfrihet och jämlikhet mellan könen är lagfäst.

Israel–Palestina-konflikten låter sig inte paketeras i en enkel sanning. Den är snarare en studie i hur orsak och verkan leder till en ständigt eskalerande våldsspiral, där hat och avstånd mellan folken växer.

Fru talman! Det är bra att riksdagen debatterar den här frågan. Jag tror nämligen att det är viktigt att vi här i riksdagens kammare får tillfälle att göra det tydligt för väljarna att det finns två linjer i svensk utrikespolitik i dessa frågor.

Dels har vi alliansregeringens linje med en tydlig kritik emot och avståndstagande från våldsanvändande mot civila hjälpsändningar, med tydliga krav på en oberoende internationell utredning och ett hävande av blockaden mot Gaza. Detta agerande ska ske genom FN och EU för att nå resultat och inte bara vara svensk plakatpolitik.

Dels har vi vänsteroppositionens blinda fördömanden och krav på att Sverige ensamt ska agera och isolera Mellanösterns äldsta demokrati, många gånger kombinerat med en romantisering av den terrorkrigföring som bedrivs av Hamas och andra extrema grupper gentemot Israel från Gazaremsan.

Det finns inga tvivel om att det behövs mängder med humanitär hjälp till Gaza, dels för att klara återuppbyggnaden av bostäder, skolor, sjukhus och grundläggande infrastruktur, dels för att hjälpa invånarna att fylla vardagliga behov av mediciner, mat, kläder, bränsle med mera. Genom FN, EU, bilateralt biståndsarbete och olika hjälporganisationer når också betydande biståndsinsatser fram, men behoven är större än vad dagens hjälpinsatser klarar av att täcka. Sett ur det perspektivet är självklart Ship to Gazas initiativ med hjälpsändningar mycket vällovt.

Men, fru talman, att skänka humanitärt bistånd till befolkningen i Gaza var nog inte Ship to Gazas främsta syfte. Genom väl genomförda PR-satsningar har Ship to Gaza gjort allt som står i deras makt för att skapa uppmärksamhet kring hjälpsändningen och också försöka plocka politiska poäng. Dessutom har man valt att samarbeta väldigt nära med IHH, en organisation som av Israel anses ge ett mycket aktivt stöd till Hamas som i sin tur har utrotandet av staten Israel som sitt överordnade politiska mål.

I stället för att välja väletablerade kanaler via FN och WHO för att nå fram med sitt bistånd valde Ship to Gaza konfrontationslinjen redan innan fartygen lämnade sina hemmahamnar. Det har varit viktigare, och

det är inte fel i sig, att skapa provokation för att få till stånd en politisk debatt än att verkligheten nå fram med hjälpsändningar.

Vi kristdemokrater har alltid sett oss som staten Israels vänner. Det innebär inte att vi blint står bakom Israels alla ageranden. Vänner kan och ska vara raka mot varandra. När det finns orsak att framföra kritik, som i det här fallet, gör vi det. Men vi har den grundläggande övertygelsen att Israel har en rätt att existera inom säkra och erkända gränser och att landets invånare ska kunna bo i trygghet, utan rädsla för att plötsligt utsättas för terrordåd i sin vardag.

Vi är också det palestinska folkets vänner. Även de har rätt att bo i ett eget land inom säkra och erkända gränser. De har också rätt till fred, frihet, välbefinnande och demokrati, och de ska inte vara beroende av någon annan stats nyckfulla godtycke eller tvingas acceptera olagliga bosättningar. De ska inte heller behöva lida under religiöst förtryck, korruption och dåligt fungerande offentliga institutioner.

För oss kristdemokrater är förtryck, våld och terror oacceptabelt, oavsett vem som står bakom det. Men ska vi lösa den här konflikten som har många olika bottenar och en lång historia krävs det mer dialog och inte mindre. Därför krävs inte heller bojkotter av olika slag som det har höjts röster för. Vi ställer inte upp på krav om bojkotter och sanktioner eller att bryta olika typer av diplomatiska förbindelser med Israel. Det är ingen väg framåt. Det leder inte till fred och försoning. Det är viktigt att världssamfundet och Sverige ställer krav både på Israel, på Hamas och på de palestinska myndigheterna.

Anf. 8 MEHMET KAPLAN (mp):

Fru talman! När vi debatterar den här frågan vill jag inleda med att tacka utrikesminister Carl Bildt för den insats han den gångna veckan har gjort i frågan. Det är flera tidigare talare som också har sagt detta. Jag tycker att man nog inte kunde agera på något annat sätt. Det var ett kraftfullt agerande, och jag tror också att det av Sverige var väntat att det skulle bli på det sättet.

När det gäller den resa som jag själv var med på till Gaza, men som slutade i Israel, finns det ett antal frågor som jag vill lyfta fram.

Först och främst handlar det om hur svenska medborgare hanterades både under bordningen och efter bordningen, när vi kom i land i Ashdod i Israel. Det är inte första gången jag kommer till Israel. Jag har varit där två gånger tidigare i olika fredsprojekt där vi har samverkat med israeliska fredsvänner. Bland annat har vi jobbat med före detta soldater i ett initiativ som heter Breaking the Silence, som innebär att soldater som har varit med om att begå övergrepp vill berätta. De vill inte vara tysta. Det handlar om övergrepp, precis som det jag och mina vänner blev utsatta för ombord på Ship to Gaza och de andra fem fartygen.

Det är uppenbart att den återvändsgränd som vi tidigare har talat om är ett faktum. Israeliska soldater vägrar i dag att ta ansvar för det som deras regering hela tiden lägger på dem att göra, att utföra övergrepp som till sin art är grova och som en demokratisk stat, som Israel påstås vara, faktiskt har ett ansvar att hantera på något sätt. Veckans händelser har visat att så inte är fallet.

Jag vill ta upp en annan fråga. Den handlar om olika former av konsekvenser. Det ena gäller den typ av frågor som berör militären. Sverige

är i dag en vapenköpare på den internationella marknaden. När jag i den här kammaren för ett antal år sedan ställde en fråga till vår försvarsminister om huruvida vi köper vapen av Israel fick jag ett svar som jag här ska citera.

”Försvarets materielverk har ... anskaffat bland annat mörkersiktutrustning – närmare bestämt bildförstärkare – samt störsändare från Israel till den svenska försvarsmakten. Bildförstärkare används av den enskilde soldaten för att öka orienteringsförmågan i mörker och används under såväl utbildning som insatser ... Störsändare används för att öka skyddet för marinens fartyg och dess besättning genom att kraftigt försvåra för andra radarsystem att lokalisera fartyget. Försvarets materielverks anskaffning av mörkerhjälpmedel och störsändare har genomförts helt enligt principerna för konkurrensupphandling.”

Om man tänker på de här två varorna som Sverige köper av Israel är det inte svårt att tänka sig att det var precis den typen av utrustning som användes mot oss civila ombord på civila fartyg, bland annat svenska medborgare. Det var mörkerutrustning som användes av den enskilda soldaten för att kunna öka orienteringsförmågan i mörkret när de anföll oss. Det var störsändare som användes av deras fartyg för att slå ut den satellittelefon vi hade för att kunna meddela att vi på internationellt vatten blev utsatta för sjöröveri. Det är det närmaste ordet som finns när man utan någon som helst förvarning före bordningen, bara att vi ska stanna, går ombord på våra skepp och tar oss till fånga.

Försvarsministern fortsatte så här: ”Vi försöker tillgodose våra nationella intressen på ett för skattebetalarna optimalt sätt, det vill säga genom att köpa så bra produkter som möjligt till så fördelaktiga priser som möjligt.”

En fråga jag har till vår utrikesminister är: Är det fortfarande så att Israel finns med på tio-i-topp-listan över länder vi köper vapen av?

En annan fråga handlar om militärattachéerna, eller försvarsattachéerna som försvarsministern har valt att kalla dem. Kan utrikesministern förklara för oss på vilket sätt vi kan ha kvar vår försvarsattaché i Israel? Vad gör den personen för nytta? Vad kommer det här handlandet att få för konsekvenser? För vilket annat land som helst i världen skulle det ha fått konsekvenser. Det är dem jag efterfrågar.

Anf. 9 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Jag får börja med att göra det något ovanliga att tacka för de erkännande ord som i denna debatt har riktats till regeringens agerande. Det tillhör inte vanligheterna vare sig att de uttalas eller att jag har anledning att tacka. Just därför kan det vara trevligt att göra det.

Låt mig också konstatera att det i de grundläggande frågorna råder en bred enighet. Det gäller synen på blockadpolitiken och strävan efter en fredslösning i Mellanöstern. Jag tycker att den enighet som vi har där faktiskt är någonting som vi ska bygga vidare på.

Vad inriktas nu regeringens agerande på? Det finns, som Mehmet Kaplan vet, ett antal kan vi säga konsulära frågeställningar som återstår. Vi ska återkomma till dem i något annat sammanhang. Men framför allt gäller det att se om vi kan medverka i en aktiv diplomati för att få till stånd ett nytt arrangemang för att få en rimligare situation för Gaza. Vi hade ett arrangemang genom en överenskommelse 2005 med EU-observer-

vatörer vid Rafah som medverkade i någonting som hade förutsättningar att fungera. Det vräktes över ända genom Hamaskuppen 2007. Därmed kastade man ju ut den palestinska myndigheten från Gaza och därmed också förutsättningarna för EU:s medverkan, liksom också förutsättningarna för detta arrangemang.

Vi måste nu mycket aktivt undersöka och komma tillbaka till någonting sådant. Det kommer att stå på dagordningen när vi träffas i EU-kretsen i Luxemburg på måndag nästa vecka. Det pågår en aktiv dialog om detta.

I detta ligger ju att det bara är genom att delta aktivt i dialogen och i engagemanget som vi kan uppnå något resultat. Här är det möjligt att det finns en viktig vattendelare mellan regeringens sätt att se på detta och den politik som på ett eller annat sätt företräds av det rödgröna regeringsalternativet, eller vad det nu är för någonting.

Urban Ahlin, som jag lyssnade noga på, hade som enda konkreta förslag att vi skulle dra tillbaka försvarsattachén. Han är alldeles övertygad om att detta skulle upplevas som ett dråpslag mot Israel. Ärligt talat tror jag att det inte ens skulle få en notis i den israeliska pressen. Var Sverige placerar sina försvarsattachéer lär inte avgöra utvecklingen i Mellanöstern.

Vi har ingen pågående import av försvarsmateriel från Israel. Det senaste var några containrar som tydligen slutlevererades i början av detta år. Politiken måste häva sig över det futtiga nivån när det gäller frågor som är så viktiga som denna.

Sedan lyssnade jag uppmärksamt på vad ni vill konkret. Hans Linde är i sedvanlig ordning rätt tydlig. Han vill häva associationsavtalet, riva upp det, mellan Europeiska unionen och Israel. Handelssakerna ingår i det. Han sade att vi ska kräva ekonomiska sanktioner eller sanktioner mot delar av den israeliska ekonomin.

Då blir naturligt min fråga till Urban Ahlin: Vad är det rödgröna regeringsalternativets faktiska alternativ till regeringens engagemangspolitik? Kommer ni att inom EU verka för att riva upp associeringsavtalet med Israel och handelsbestämmelserna? Ja eller nej? Kommer en annan regering att i FN och i EU kräva ekonomiska sanktioner mot delar av den israeliska ekonomin? Ja eller nej?

En allvarlig utrikespolitisk situation kräver ett allvarligt utrikespolitiskt agerande. Antingen har vi en engagemangspolitik för att försöka att i bred internationell samverkan inom EU och inom FN uppnå resultat, eller så har vi en plakat- och isoleringspolitik som inte isolerar Israel, eftersom det inte finns stöd för dessa krav, men som isolerar Sverige från möjligheten att göra bland annat de konkreta insatser till förmån för svenska medborgare som vi faktiskt hade möjlighet att göra i förra veckan.

I detta anförande instämde Kerstin Lundgren (c) och Fredrik Malm (fp).

Anf. 10 HANS LINDE (v):

Fru talman! Låt mig inledningsvis markera att vi från Vänsterpartiets sida tydligt och klart har fördömt varje folkrättsbrott som också Hamas har gjort sig skyldigt till. Men Hamas folkrättsbrott har ingen gång och i

ingen del ursäktat eller bortförklarat Israels eget agerande. Jag noterar i den debatt som har följt att Israels megafoner i kammaren nu försöker diskutera allt annat än just Israels blockad. Det är en förståelig strategi för dem som vill föra fokus från de viktiga frågorna, nämligen blockaden, och det är en förståelig strategi för dem som vill förminska allvaret i Israels agerande – men det är en djupt ohederlig strategi.

Fru talman! Det som vi i dag från Vänsterpartiet begär är att Sverige och resten av EU ska upphöra att särbehandla Israel, att världssamfundet ska ha en måttstock för folkrätt och mänskliga rättigheter som också omfattar Israel. På punkt efter punkt ser vi i dag hur Israel har en gräddfil i världssamfundet. Med ena handen skickar vi uttalanden och fördömanden, och med den andra handen ger vi förmån efter förmån.

Vi ser i dag hur EU och FN i allt högre grad använder sig just av sanktioner för att möta brott mot de mänskliga rättigheterna. Man har infört sanktioner mot Guinea, Vitryssland, Somalia, Kongo med flera. Inte vid något tillfälle har den borgerliga regeringen då kritiserat dessa sanktioner, och ingen anklagade någon för antikongolesisk hysteri när man införde sanktioner mot Kongo. Varför kan man då införa sanktioner mot små länder i Afrika men inte mot Israel?

År 2005 suspenderade EU sitt associeringsavtal med Uzbekistan med hänvisning till regimens överdrivna, oproportionerliga och urskillningslösa användning av våld. Man införde reserestriktioner för den uzbekistanska regeringen. Då hördes inte ett kommatecken av kritik från borgerligheten i Sverige. Ingen sade att Sverige skulle bli isolerat genom att vi införde dessa sanktioner mot Uzbekistan.

I EU:s handelsavtal är kap. 2 tydligt villkorat med respekt för de mänskliga rättigheterna, precis som Urban Ahlin sade tidigare. Det våld som Israel har visat mot både Ship to Gaza och de ockuperade palestinierna kan knappast beskrivas som något annat än just överdrivet, oproportionerligt och urskillningslöst. Varför är det då helt otänkbart att införa sanktioner mot Israel? Varför är det då helt otänkbart att häva handelsavtalet med Israel? Hur grova och omfattande måste brotten mot de mänskliga rättigheterna bli innan EU tar konsekvenserna av att Israel systematiskt bryter mot det ingångna avtalet? Frågan är i dag i denna debatt vem som egentligen är enögd.

Om vi menar allvar med att försvara folkrätten måste också folkrättsbrott få konsekvenser. Då borde det vara en självklarhet att EU häver sitt handelsavtal, att sanktioner införs och att Sverige upphör med allt militärt samarbete med Israel. I stället ser vi med den borgerliga regeringen hur EU i detta nu förhandlar med Israel om ett fördjupat polisiärt samarbete inom ramen för Europol. Det sker med den svenska regeringens godkännande. Hur kan det vara rimligt, Carl Bildt, att vi fortsätter att fördjupa samarbetet med Israel samtidigt som vi ser dessa grova brott mot mänskliga rättigheter och folkrätt?

Om världssamfundet inte nu agerar riskerar folkrätten att devalveras i grunden. Hur ska vi kunna kräva av andra stater att de ska respektera folkrätten om vi accepterar att Israels kränkningar får passera utan åtgärder? Dessutom skickar vi, tack vare Sveriges oförmåga att agera, en tydlig signal till den israeliska regeringen att de kan fortsätta att borda humanitära transporter, att de kan fortsätta med blockaden, eftersom det inte kommer att få några konsekvenser. Är det den signalen som Sverige

vill skicka till världssamfundet? Är det den signalen man vill skicka till staten Israels regering?

Prot. 2009/10:133

7 juni

Anf. 11 URBAN AHLIN (s):

Fru talman! Det fanns åtminstone ett välkommet besked i det som utrikesminister Carl Bildt nämnde, nämligen att det inte finns några pågående vapeninköp från Israel. Därmed har Claes Arvidsson på SvD:s ledarredaktion fått svar på alla de frågor han har ställt till mig i flera månader om varifrån vi ska köpa materielen om vi inte köper den från Israel. Det är uppenbart att den här borgerliga regeringen inte heller har tänkt att köpa dessa sensorer till UAV:erna från Israel. Det var ett positivt besked från utrikesministern att det inte finns några pågående vapenimportköp från Israel. Det tackar vi för.

Den enkla anledningen, Fredrik Malm, till att vi inte ställer dessa krav på Iran eller Nordkorea är att det inte finns något associeringsavtal mellan EU och dessa länder. EU har som policy att man sluter avtal med länder i närområdet för att på den vägen fördjupa relationer med dem och se till att de ändrar en del av sin politik. Det är vad utrikespolitiken går ut på. Här har vi ett praktexempel på att det finns ett associeringsavtal, artikel 2, där båda parter förbinder sig att stå upp för demokrati och mänskliga rättigheter. Det anses vara ett *essential element* i avtalet.

Då vänder jag mig igen till Carl Bildt. Bosättningspolitiken, muren på ockuperat område, Gazakriget och nu bordningen – ingenting av detta är i enlighet med internationell rätt, folkrätt och mänskliga rättigheter. Då är det rimligt, precis som EU gör när andra länder gör saker som vi irriterar oss på och tycker är brott mot de avtal vi har ingått, att vi säger att vi inte gillar det och ser över om de ska förlora en del av de fördelar de har i avtalet. Vad är det som är så konstigt med det? Precis som Hans Linde säger gör vi så på andra områden. Vi har suspenderat handelsavtal förut när det har handlat om länder som har begått grova kränkningar mot mänskliga rättigheter.

Jag säger absolut inte att detta är enkelt, men jag tycker absolut att Sverige som är vän av mänskliga rättigheter och demokrati ska lyfta upp frågan i EU-kretsen och fråga hur vi ser på detta. Är det ett brott? Är det ett *essential element* som Israel har brutit mot? Hur går vi då vidare? Jag tycker att det är rimligt.

Jag tycker också att det är rimligt att vi bojkottar produkter från ockuperat område. Jag tycker att det är rimligt att vi tar hem vår militärattaché. Ingenting av detta handlar om att vi isolerar Israel eller att vi inte skulle vilja ha en engagemangspolitik. Jag tycker att det är viktigt att vi fortsätter att ha en dialog och ett samarbete med Israel, men det måste få konsekvenser när man gör som man har gjort nu.

Detta är just vad debatten ska handla om. På vilket sätt kan vi få Israel att häva blockaden mot Gaza? Det innebär inte att allt ska fortsätta som förut. Då måste vi naturligtvis ställa krav. Det är utmärkt om EU är berett att på något vis ta över ansvaret för hur förnödenheterna ska nå Gaza. Jag såg att Storbritanniens William Hague och Kouchner från Frankrike gick ut och sade att EU nu ska ta ansvaret för inspektionen av de fartyg som går in till Gaza. Det är möjligt att det är en lösning om EU har de resurserna att vi kan garantera att Hamas inte får sig vapen tillsänt. Vi är naturligtvis alla ense om att vi vill ge humanitära förnödenheter så

Aktuell debatt:

Blockaden av Gaza

att Gazas befolkning slipper lida nöd, men vi vill inte se till att Hamas den vägen får vapen så att de kan terrorisera Israels befolkning.

Det är viktigt att Europeiska unionen ser till att vara aktiv, sätta press på Israel och utnyttja de medel vi har. Det medel vi har är ett associeringsavtal, och enligt mig är det högst rimligt att svenska regeringen ställer frågan: Är detta ett brott mot associeringsavtalet? Kan man verkligen fortsätta att ha de fördelar som detta avtal ger när man bordar ett skepp på internationellt vatten och dödar nio aktivister?

Anf. 12 KERSTIN LUNDGREN (c):

Fru talman! Det tragiska som hände förra veckan är tyvärr inte det första tragiska som hänt i Mellanösternkonflikten. Det vi måste fråga oss är naturligtvis: Vilken väg leder framåt?

Det är uppenbart att vissa tror att sanktioner och bojkotter, eller möjligen det kraftfulla tilltaget att ta hem den av Anna Lindh utplacerade militärattachén, skulle leda till en förändring och att det var det som saknades för att lösa konflikten i Mellanöstern. Jag delar inte den bilden. Det är väl snarare så, fru talman, att vi om vi tittar ut ser att sanktioner och bojkottpolitik sällan har varit riktigt framgångsrikt. Det är naturligtvis någonting vi har anledning att fundera på i andra sammanhang, och helt klart är det FN:s säkerhetsråd som ytterst bör ta den typen av beslut.

Det Gaza, Västbanken och palestinierna behöver likaväl som israelerna är fred, frihet och egna stater inom erkända gränser. Det behövs bistånd och humanitär hjälp, men framför allt, fru talman, behövs möjligheter att få en ekonomi som fungerar. Jobb och företagsamhet för människor i Gaza och på Västbanken skulle vara vägen framåt, och då måste vi arbeta för att bryta de hinder som finns för att detta ska kunna inträffa. Jag delar helt och fullt den bild utrikesministern tidigare gav: Det är engagemang och dialog som bör vara vägledande för Sveriges agerande, inte plakat- och isolationspolitik.

Jag hörde inget svar på utrikesministerns tidigare fråga till den rödgröna oppositionen om vad som är den samlade politiken i detta fall. Jag hoppas, fru talman, att det i slutet av denna debatt ska vara möjligt att få ta del av ett svar. Är det så att Socialdemokraterna anser att en bojkott- och sanktionspolitik skulle vara vägen framåt för att lösa konflikten? Det är väl snarare så att Vänsterpartiets linje – Vänsterpartiet som i sina tidigare skrifter, vilket vi diskuterade senast förra veckan, talade om att man gärna lämnar EU men ska kunna använda det i några syften så länge vi är kvar – är den linje som verkar ta över.

Vill man inte samla och försöka utnyttja möjligheten till en aktiv, tydlig och engagerad dialog tillsammans med andra medlemmar i EU och tillsammans i FN kommer man inte att nå framgång. Man kan möjligen vinna slaget på Sergels torg men inte hitta lösningar för Mellanöstern. Och det borde, fru talman, vara det vårt arbete och politiska engagemang syftar till: att bidra till fred, utveckling och frihet för människorna som drabbats så länge, så hårt och så tragiskt i Mellanöstern.

Anf. 13 FREDRIK MALM (fp):

Fru talman! Det råder en förhållandevis stor enighet i kammaren, får jag ändå tillstå. Kritiken mot den israeliska aktionen är tydlig. Det pekas på brotten mot internationell rätt när fartygen bordades på internationellt

vatten. Det råder enighet om behovet av att förnödenheter förs in till de civila och om att Utrikesdepartementet på ett bra, effektivt och tydligt sätt har krishanterat situation och snabbt fått hem svenskarna från Israel. Vi är överens om att det behövs en seriös, internationell utredning av vad som verkligen har hänt. Det är mycket bra och mycket viktigt.

Vi ställer tydliga krav på Israel. Jag är precis som Stefan Attefall en varm vän av Israel. Varma vänner måste dock också kunna vara tydliga med att rikta kritik när någonting går fel. Men vi kan också, fru talman, konstatera att det i den konflikt som nu råder, som har pågått i 60 år sedan staten Israel utropades och ett antal tiotal år dessförinnan, är viktigt att man om man nu väljer att göra en sådan resa och väljer att som Hans Linde stå där med bössan och samla in pengarna vet vilka det är man samarbetar med.

En del har nämnts i medierna om den turkiska organisationen IHH, en islamistisk organisation med tydliga kopplingar till Hamas. Det har däremot inte nämnts något om den andra turkiska organisationen – BBP, ett politiskt parti som var formellt representerat på båtarna med chefsrådgivaren till partiledaren, viceordföranden i partiavdelningen i Istanbul och ungdomsförbundsordföranden i Denizli. Vad är BBP för parti? Vad gjorde de på GazafloTTan? Det är ett av de partier man uppenbarligen har valt att samarbeta med inom ramen för detta.

BBP är en högerextrem organisation i Turkiet. De tillhörde tidigare det fascistiska partiet MHP, som är det största partiet i det turkiska parlamentet och som står för en ultranationalistisk politik. Den person som i dag är huvudmisstänkt för mordet på den armeniske journalisten Hrant Dink var medlem i detta parti. Det är ett parti som är känt för att ha organiserat lynchningskampanjer mot kurder och mycket annat. Partiets grundare var del av den ökända rörelsen Grå vargarna i Turkiet.

Jag tycker att detta är viktigt i sammanhanget, för det hänger ihop. Väljer man att sätta sitt engagemang för ett folk i pant ska man nämligen inte göra det hos extremister. Vi som i flera år ofta, tydligt och passionerat har engagerat oss för Israels rätt att existera och för Israels framtid är också mycket tydliga när Israel begår misstag – felaktiga, orimliga och oproportionerliga misstag. Då måste man kunna förutsätta att de personer som viker en så stor del av sitt engagemang åt palestinierna också väljer att samarbeta med de demokratiska krafterna och stödja de reformistiska krafterna, de som tror på fred och fredssamtal.

När de israeliska bosättarna bokstavligen bars ut från Netzarim, Gush Katif och de andra bosättningarna i Gaza under evakueringen för fem år sedan innebar det att en process sattes i gång där vapen sattes in och raketer avfyrades från ramperna nära gränserna in i Israel och israeliska samhällen. Detta ledde i sin tur fram till de massiva israeliska vedergällningsaktioner vi sedan har sett, med ett ohyggligt lidande för den palestinska civilbefolkningen.

Vill vi nå fred mellan Israel och palestinierna måste vi, precis som utrikesministern påpekade och som även Socialdemokraterna har instämt i, vara beredda att söka en internationell process där blockaden kan hävas. Det ska dock ske på ett sätt som innebär att Hamas inte får tillgång till vapen som de använder mot de israeliska civila eller mot den palestinska befolkningen för att förtrycka dem. Då måste vi också få tillbaka parterna

*Aktuell debatt:
Blockaden av Gaza*

i regelrätta, ärliga, uppriktiga och riktiga fredssamtal som kan leda fram till en tvåstatslösning.

Anf. 14 STEFAN ATTEFALL (kd):

Fru talman! I den berättigade kritik som har riktats mot Israel och deras agerande i måndags morse har det i den svenska debatten också funnits en tendens som är oroande, nämligen att kritik mot staten Israel har blandats med tendenser till antisemitism.

Vi har haft många exempel på uttalanden i debatten som det faktiskt finns anledning att påpeka visar på vikten av att hålla skillnaden mycket tydlig. Torbjörn Tännsjö, för övrigt aktiv vänsterpartist, skrev på News-mill att han tyckte att alla judar ska be om ursäkt för vad som har skett – som om alla judar i Sverige har ansvar för vad staten Israel gör, eller som om iranier i Sverige ska ta ansvar för vad som händer i Iran. Det är orimligt.

Den socialdemokratiska riksdagsledamoten Veronica Palm skrev i förra veckan på sin blogg och undrade vem ”de utvalda” ska bränna nästa gång. Citatet är från en sång av Björn Afzelius, men ”de utvalda” refererar inte till ett land eller en stat eller regering utan till judar som grupp. Det finns anledning att vara mycket noggrann så att den här typen av diskussioner inte urartar i antisemitiska uttalanden.

Det finns en diskussion här om bojkotter och sanktioner som om det vore en väg framåt. Det verkar som att den som ropar högst på bojkotter och sanktioner och går först, helst ensam, visar på mest handlingskraft.

Vi kristdemokrater är övertygade om att dialogen är den väg vi ska arbeta efter när det gäller utrikes relationer. Det är endast i dialogens form som man kan nå resultat. Det är i dialogens form man kan påverka den israeliska regeringens politik när den leder in i politisk återvändsgränd och direkta tokigheter som inträffat i det här sammanhanget.

Det finns många som vill ha symbolhandlingar och ropar högst för att visa att man är bäst. Jag tycker att Hans Linde från Vänsterpartiet och många andra som har ropat kan besinna några saker. En är vad Carl Bildt har sagt: Vi importerar just nu ingen krigsmateriel från Israel. Vår svenska militärattaché i Israel är inte där för att stödja Israel utan för svenska försvarets räkning. Det betyder ingenting om han ska vara där eller inte ur israelisk position.

Om man nu vill bojkotta Israel bör man komma ihåg att Israel har lika många företag listade på Nasdaqbörsen som hela Europa, sammanlagt ca 140. Hälften av landets export utgörs av hightechprodukter. Den israeliska ekonomin är en del av den gränslösa globala ekonomin, där produkter sammansätts av komponenter från hela världen.

Om Hans Linde med flera vill bojkotta israeliska produkter kan de börja med att kasta bort sina mobiltelefoner. Med stor sannolikhet innehåller de integrerade kretsar från israeliska företag. Då är man konsekvent; då visar man på att man verkligen vill stå upp och vara den gode i alla lägen. Men så fungerar det inte i den globala ekonomin. Tvärtom, det är samarbete, handel och dialog som kan föra frågorna framåt och som gör att man kan påverka olika länders ageranden.

Det troliga är, om Hans Linde med flera kastar bort sina mobiltelefoner, att en massa palestinier blir arbetslösa. Det är de som många gånger jobbar i många av de israeliska företagen. Det visar hur komplex frågan är men också hur aningslösa ropen på bojkott och sanktioner många gånger är. Erfarenheten visar att dialogens väg – dialog också med dem som står upp för Israels rätt att existera med erkända och säkra gränser, dialog med de länderna och de krafterna – ger möjlighet att påverka Israel så att Israel ställer upp på exempelvis internationella utredningar och liknande saker. Det är den vägen vi ska arbeta efter. Den vägen är den framkomliga vägen.

Anf. 15 MEHMET KAPLAN (mp):

Fru talman! Salvia, kardemumma, kummin, koriander, ingefära, marmelad, ättika, choklad, konserverad frukt, nötblandning, biskvier, godis, chips, kolsyra, torkad frukt, färskt kött, byttor av glas, presenningar, musikinstrument, skrivmaterial, skrivhäften, tidningar, leksaker, rakblad och hyvlar, värmekaminer, gips, asfalt, byggträvaror, cement, järn, industriellt salt, tyger för kläder, metspön, fiskenät, flöten, fiskelinor, äggkläckningsmaskiner, reservdelar för traktorer, mjölkkningsmaskiner, rör för bevattningssystem, krukor, värmeenheter för hönshus, hästar, åsnor, getter, kycklingar.

Fru talman! Det här är en lista som har kommit fram efter det att den administrativa domstolen i Tel Aviv bestämde att israeliska myndigheter var tvungna att presentera vilka varor det var förbjudet att föra in på Gazaremsan. Det här är varor av vilka vi hade en del med oss på båten, däribland en rakhysel tillhörande Henning Mankell som han visade upp i tv häromdagen. Det var det enda vapen, tyckte han, som vi hade ombord. Det är en vara som fanns med på listan.

Frågan som man måste ställa sig när man hör företrädare för borgerligheten i talarstolen är: Är det här verkligen en fråga för höger eller vänster, eller ska jag som miljöpartist försöka göra den till partiåtskilljande? Frågan är om det kan vara så att de diplomatiska påtryckningarna inte har lett någonstans. Är det inte så att vi börjar närma oss vägs ände? Är det inte så som föregående talare från Vänsterpartiet och Socialdemokraterna var inne på att det bara har blivit förmånligare villkor för Israel internationellt? Är det inte så, utrikesministern, att Sverige har ett ansvar att försöka gå lite före?

Det är sorgligt att lyssna på företrädaren för Kristdemokraterna som försöker blanda bort korten och talar om att det finns enskilda som påstås beskylla alla judar för det som händer. Jag tycker att det är väldigt sorgligt.

Hur har vi från Ship to Gaza jobbat med den här frågan? Vilka var det som fanns ombord? Vilka behandlades extra hårt av den israeliska militären när vi kom i land i Ashdod? Det var en person av judisk härkomst. Det var en person som själv hade gjort militärtjänstgöring i Israel. Faktum är att många av oss i arbetet för ett fritt Palestina sedan länge samarbetar med judiska organisationer och judar.

Anf. 16 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Regeringens politik i denna fråga har varit tydlig. Den är fast förankrad i Europeiska unionen och i det som har lagts fast av FN:s säkerhetsråd. Det är den väg framåt som vi ser, ingen annan.

Jag lyssnade på oppositionen. De vill ta hem försvarsattachén. Det är de eniga om. Jag tycker att det är futtigt som politik i en så här stor fråga.

Hans Linde är tydlig med att han vill häva EU:s associationsavtal med Israel. Sveriges regering ska inrikta sin diplomatiska energi på en kampanj inom EU för detta. Hans Linde var tydlig; Urban Ahlin var svävande och dimmig och ville resonera men inte mer än så.

Jag lyssnade på oppositionen. Hans Linde var tydlig. Han ville ha sanktioner mot delar av den israeliska ekonomin. Urban Ahlin var tyst. Så är mönstret ofta hos De rödgröna. Linde är tydlig, och Urban Ahlin är tyst, svävande eller dimmig. Så kan inte en seriös utrikespolitik formas. Ta detta som ett vänligt råd för den händelse olyckan skulle vara framme. Det enda som denna politik skulle få som resultat är att isolera Sverige och att så gott som säkert ställa Sverige utanför varje möjlighet till medverkan i fredsarrangemang i regionen och i de möjliga arrangemang för bättre tillträde till Gaza som jag hoppas att det nu finns förutsättningar för. Det är att medverka i och skapa förutsättningar för sådana som regeringens politik i denna fråga är inriktad på. Så kommer det att förbli, och så hoppas jag att Sveriges politik ska förbli.

Anf. 17 HANS LINDE (v):

Fru talman! Vi i Vänsterpartiet begärde denna debatt i riksdagen för att vi ville få ett tydligt besked från den borgerliga regeringen om hur man ska omsätta fördomandena till handling, hur man ska sätta tryck bakom orden, för vi har lärt oss efter tre år av blockad mot Gazaremsan att ord inte räcker.

Låt mig då konstatera att Carl Bildt i ingen del och i inget sammanhang är beredd att sätta tyngd bakom sina ord utan i stället vill fortsätta med en i grunden misslyckad politik. Fördomanden läggs till fördomanden av Israel samtidigt som lidandet för Gazas befolkning fortsätter. Jag säger: Njut av berömmet, Carl Bildt! Det kommer du inte att få uppleva speciellt många gånger till om du fortsätter med den här politiken.

Jag ska erkänna, fru talman, att jag inte tror att blockaden mot Gaza hävs per automatik om vi kallar hem militärattachén, kanske inte ens en gång om vi suspenderar handelsavtalet. Men vad är egentligen alternativet till att genom ord och handling försöka sätta press på staten Israel? Det är trots allt att passivt acceptera övergreppen. Och det är att passivt bygga en världsordning med olika måttstockar för folkrätten, för var fanns borgerlighetens brösttoner mot sanktionsverktygen när det infördes sanktioner mot Burma, Somalia, Moldavien och Vitryssland? Då var det tyst. Varför har den svenska borgerligheten dubbla måttstockar för folkrätten? Varför fortsätter ni att särbehandla staten Israel bland alla andra stater på jorden?

Jag får väl avsluta med att säga att om världens ledare, inklusive Sveriges regering, fortsätter att svika återstår egentligen bara detta för oss andra: att fortsätta att bojkotta israeliska varor, att gå hem till våra matvaruhandlare och kräva att de tar bort de israeliska varorna från hyllorna

Anf. 18 URBAN AHLIN (s):

Fru talman! Som jag sagt tidigare är den här debatten en av en lång rad av tråkiga debatter som vi varit tvungna att ha i kammaren på grund av Israels agerande och den olyckliga politik som Israels regering för.

Vi i den rödgröna oppositionen har i dag presenterat ett antal saker som skulle sätta tryck bakom orden, att gå till handling för att komma någonstans i den här processen. Det viftar Carl Bildt bort och talar vitt och brett om diplomati och att vi ska vara aktiva. Ja, det är precis det vi i hela den rödgröna oppositionen säger, att det faktiskt krävs att vi gör någonting, att vi visar handling nu för att få till en ordning. Annars kommer vi snart att stå här igen och ha en debatt om någonting som har hänt i den här tragiska konflikten.

Förra gången, Carl Bildt, vi hade en debatt om Gaza sade du så här: Jag vill inte ha ett Sverige som är den avlägsna kommentatorn eller den distanserade domaren. Men gå då tillbaka och lyssna på debatten som har varit här! Då uppmärksammar du ganska snart att utrikesminister Carl Bildt har varit den som har stått i den här talarstolen och varit den distanserade domaren och den som har gett avlägsna kommentarer, medan det är vi i den rödgröna oppositionen som har lagt fram förslag på hur vi praktiskt skulle kunna driva krav gentemot Israel för att få slut på blockaden av Gaza.

Ett par korta kommentarer också till Stefan Attefall om Hamas. Problemet är att det är Israels politik som är kontraproduktiv. Det är den som skärper och stärker Hamas, och det är därför vi vill åstadkomma en förändring här.

När det gäller militärattachén tror jag inte alls att det blir fred i Mellanöstern om vi tar hem militärattachén. Vad det handlar om är att vi tycker att det är skämmigt att vi har en militärattaché som i dag samarbetar med israelisk militär när de betar sig som de gör. En ganska tydlig signal att Sverige står upp för en helt annan politik är att faktiskt ta hem militärattachén.

Slutligen gör Carl Bildt som vanligt och pekar på att det inte finns någon samlad politik från den rödgröna oppositionen. Den som har lyssnat på den här debatten märker att det finns en större samsyn mellan den rödgröna oppositionen och Carl Bildt än mellan Fredrik Malm och Carl Bildt.

Anf. 19 KERSTIN LUNDGREN (c):

Fru talman! Först det uppenbara: Vi riktar inte vår kritik mot det israeliska folket. Vi riktar den mot den israeliska regeringen som driver, och har drivit, en politik som lett in i en återvändsgränd när det gäller bordning, frihetsberövande och berövande av ägodelar med mera förra veckan men också när det gäller blockaden av Gaza. Den är fullkomligt orimlig, helt kontraproduktiv och stärker de extrema krafterna i Gaza, både inom Hamas och i andra strukturer.

Ska vi komma till rätta med detta är frågan: Hur? Via enskilda sanktioner och blockader, säger Vänsterpartiet. Socialdemokraterna, med stöd från Vänstern, säger: Via hemtagning av militärattachén. Det är en väg.

Aktuell debatt:

Blockaden av Gaza

Alternativet är en aktiv och engagerad politik för att samla de goda krafterna i EU för att göra skillnad.

Vilket fokus ska den svenska regeringen ha? Skulle oppositionen sitta vid makten skulle det uppenbarligen vara att ta hem militärattachén, att häva avtal, åtminstone Sveriges del i de avtal som finns, eller att jobba för att EU ska bryta upp avtalen. Det skulle vara oppositionens fokus. Det är en plakatpolitik och isoleringspolitik som Vänsterpartiet driver och som också har blivit Socialdemokraternas. Det är förvånande, må jag säga. Annat var det på Anna Lindhs tid när den dåvarande regeringen placerade militärattachén i Tel Aviv.

Som sagt finns det ett alternativ. Det är tur för Sverige att vi har en regering som vill vara aktiv, engagerande och försöka samla i stället för att söndra både EU och chanserna för fred i Mellanöstern.

Anf. 20 FREDRIK MALM (fp):

Fru talman! Jag har i mina inlägg påpekat det som är självklart för oss alla här, att den israeliska aktionen vid bordningen av GazafloTTan var orimlig, oproportionerlig och skedde på internationellt vatten. Det krävs nu en utredning av vad som har hänt. Det krävs en lösning, en internationell process så att förnödenheter kan föras in till Gaza och så vidare. Då kommer Socialdemokraternas talesperson och säger att det går någon djup klyfta mellan alla andra här och mig. Jag kan upplysa Urban Ahlin om att utrikesministern också anser att den här aktionen är oacceptabel, orimlig och oproportionerlig. Av den här debatten att döma anser Urban Ahlin också detta.

Vad jag har påpekat, som är mycket viktigt och som vi inte ska glömma bort i denna debatt, är att om man nu väljer att gå in i ett sådant projekt som Ship to Gaza är, är det väl ändå inte helt orimligt, Urban Ahlin, att man känner till vilka det är man samarbetar med, att man är tydlig med att vi nu genomför den här aktionen och det då är viktigt för oss att den vilar på demokratisk grund.

Flera talare i den här debatten har i dag inte klarat av att kritisera Hamas totalitära och teokratiska styre på Gazaremsan som har orsakat den blockad som nu är föremål för diskussion här i kammaren. Hans Linde har haft 14 minuter på sig. Han har inte med ett endaste ord nämnt raketbeskjutningarna, mordet på oppositionella, den nära alliansen med den islamiska regimen i Iran och så vidare. Och det är Linde och Ahlin som ska regera om man vinner valet i höst.

Fru talman! Avslutningsvis nämner Mehmet Kaplan rakbladet, att det var en fredlig aktion och så vidare. Ja, det var en civilflotta. Det är alldeles uppenbart att det var det. Men ni valde att samarbeta med en rad personer och organisationer, inte minst BBP som har en direkt koppling till mordet på Hrant Dink, och IHH som är en islamistisk organisation nära Hamas. Inför en sådan aktion är det uppenbart att man måste fundera över vilket sällskap man hamnar i. Det tycker jag ändå är ett rimligt krav att ställa från oss andra.

Anf. 21 STEFAN ATTEFALL (kd):

Fru talman! Mehmet Kaplan från Miljöpartiet tycker att jag blandar bort korten när jag påpekar risken för antisemitism som en följd av debatten. Jag tror att det behövs en röst som varnar för detta. Det finns ett

antal exempel på uttalanden och ageranden – jag nämnde några – som visar på risken för sådana övertoner i den här typen av diskussioner.

Hans Linde tycker att alliansregeringen ska sätta tyngd bakom orden. Då tänker man sig att om de rödgröna vänsterpartierna får makten ska det bli tyngd bakom orden – och då blir det en militärattaché mindre i Israel. Så tungt var det.

Hans Linde tänker fortsätta bojkotta israeliska varor och nämner det han inte ska köpa i butikerna. Han tänker dock inte sluta med sin mobiltelefon; den har han tydligen alltför kär. Så konsekvent är han.

Urban Ahlin säger att Israels politik stärker Hamas. Jag håller med om det; det är ett problem. Man för en politik som leder in i en återvändsgränd. Man stärker Hamas i stället för att försvaga.

Hamas romantiseras alldeles för ofta av krafter på vänstersidan, inte minst av Hans Linde från Vänsterpartiet. I sitt program skriver Hamas bland annat att initiativ som så kallade fredliga lösningar och internationella konferenser står i motsatsförhållande till den islamiska motståndsrörelsen. Man skriver att det inte finns någon lösning på den palestinska frågan förutom genom jihad, att initiativ, förslag och internationella konferenser alla är slöseri med tid och meningslösa ansträngningar och att det palestinska folket vet bättre än att samtycka till att man ska leka med dess framtid, rättigheter och öden.

Om Sverige vore part i en liknande konflikt som den israelisk-palestinska är frågan om Hans Linde över huvud taget skulle sätta sig vid förhandlingsbordet med en part som inleder sitt program med orden: Sverige existerar och kommer att fortsätta existera till dess islam uttraderar det som det tidigare har uttraderat andra.

Nej, Hans Linde, vi särbehandlar inte Israel. Däremot sysslar Vänsterpartiet med positiv särbehandling av Hamas.

Anf. 22 MEHMET KAPLAN (mp):

Fru talman! Vi har i debatten i dag hört på vilket sätt utrikesministern har agerat, och han har fått välförtjänt beröm för agerandet hittills.

Frågan är vad som händer hädanefter? Kommer det bara att vara snack och inte så mycket verkstad när det gäller den humanitära katastrofen i Gaza? Borde inte det som händer i Gaza föranleda något agerande utöver att vi har fördömt och fortsätter fördöma?

Kommer den internationella oberoende utredning som vi har krävt och som Carl Bildt också har fått med sig andra internationella ledare på att bli av fast Israel säger nej och är som den lille buspojken i klassen som inte vill vara med när andra bestämmer något?

Hur skulle det se ut om Israel fick utreda sig självt? Ska vi även låta andra länder som förgriper sig på internationell humanitär rätt utreda sig själva? Ska vi låta Nordkorea utreda sitt angrepp på Sydkorea? Nordkorea kanske skulle kunna komma fram till något nyttigt.

För mig handlar det om hur Sverige tar ansvar.

Låt mig göra en kort återblick på vad som hände när vi blev bordade. Det var inga silkesvantar, och det hade vi inte förväntat oss. Men den israeliska militären var mycket hård, speciellt mot den enda personen på båten av judisk härkomst. Det borde Stefan Attefall tänka på.

Anf. 23 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Låt mig börja med att tacka Hans Linde för att han tog initiativ till denna debatt. Den har varit klargörande i ett antal olika avseenden.

Det jag och regeringen är övertygade om kan ge effekt är bredden i den internationella reaktionen inom Europeiska unionen och inom ramen för FN:s säkerhetsråd. Israel har drabbats av ett massivt diplomatiskt bakslag. Låt oss inte ställa oss utanför detta genom att säraga.

Jag har ställt legitima frågor om vad som är oppositionens alternativ. Jag har noterat att ni är helt eniga om en åtgärd, det vill säga att återkalla försvarsattachén. Ni är också helt eniga om att det inte kommer att ge något resultat över huvud taget. Både Hans Linde och Urban Ahlin sade det. God morgon! Get serious! Utrikespolitiken är ingen lekstuga. Ni är eniga om en futtig åtgärd som ni är eniga om inte ger något resultat. Det här är en lite allvarligare fråga än så.

Hans Linde är tydlig med att han vill häva EU:s associeringsavtal med Israel. Urban Ahlin är dimmig och otydlig.

Hans Linde är tydlig med att han vill ha ekonomiska sanktioner mot Israel. Urban Ahlin är alldeles tyst på den punkten, för han håller inte med.

Tack, Hans Linde! Det var kanske inte meningen, men denna diskussion har åter visat att utrikespolitiken har blivit ett akut krisområde för det rödgröna alternativet.

Överläggningen var härmed avslutad.

2 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 1 juni.

3 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämnds-sammanträde

Tredje vice talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträde fredagen den 21 maj inkommit.

4 § Anmälan om inkommet protokollsutdrag från utskott

Tredje vice talmannen anmälde att ett utdrag ur prot. 2009/10:31 från torsdagen den 3 juni i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag inkommit från socialförsäkringsutskottet.

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2009/10:496

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:496 Kulturpolitiken 2006–2010: 1 252 242

färre museibesökare

av Leif Pagrotsky (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 8 juni 2010.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresa.

Stockholm den 26 maj 2010

Kulturdepartementet

Lena Adelsohn Liljeroth (m)

Enligt uppdrag

Maria Eka

Expeditions- och rättschef

6 § Svar på interpellation 2009/10:426 om sms-lån

Svar på

interpellationer

Anf. 24 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Fredrik Lundh Sammeli har frågat integrations- och jämställdhetsministern om hon avser att verka för att regeringen skyndsamt tar ett helhetsgrepp om sms-lånen och deras verkningar för svaga konsumentgrupper.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Regeringen avser att inom kort besluta om en lagrådsremiss med förslag till åtgärder för att motverka de problem som sms-lånen fört med sig. Förslagen innebär ett stärkt skydd för låntagarna i flera avseenden. Det föreslås skärpta krav på information, bland annat om den effektiva räntan, och skärpta krav på kreditprövning. Vidare föreslås en skyldighet för kreditgivaren att förklara kreditavtalet och dess verkningar för konsumenten. Konsumenten föreslås också få rätt att ångra ett kreditavtal. Dessa förslag är integrerade delar i det nya konsumentskyddet som bör leda till att bland annat problem med överskuldsättning på grund av sms-lån minskar.

Dessa förslag har remitterats, och så gott som samtliga remissinstanser anser att förslagen är väl avvägda. Regeringen vill motverka problemen med överskuldsättning utan att skapa onödiga svårigheter för de långivare som agerar seriöst och för de konsumenter som uppskattar denna form av kreditgivning.

Anf. 25 FREDRIK LUNDH SAMMELI (s):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret.

Redan första året på den här mandatperioden ställde jag en fråga till finansmarknadsministern om vilket initiativ statsrådet avsåg att ta för att rensa upp på kreditmarknaden. Redan då såg vi sms-lånen komma med

stormsteg och bli en skuldfälla inte minst för unga låntagare. Då som nu handlar mycket om ocker, kreditprövning och otillåten marknadsföring. Jag fick svar av integrations- och jämställdhetsministern. Hon höll med om att det var olyckligt att unga människor får en dålig start på vuxenlivet på grund av att de hamnar i kronofogdens register och att det är mycket angeläget att i största möjliga utsträckning förhindra att unga sätts i skuld i onödan på detta sätt.

Det lät bra. Åren har gått och tiotusentals människor har under tiden hamnat i korttidskreditträsket. Där finns en rad mer eller mindre oseriösa företag som kränger krediter till utsatta. Trots försäkringar om åtgärder har varken integrations- och jämställdhetsministern, justitieministern eller finansmarknadsministern lyckats vidta några konkreta och kraftfulla åtgärder för att sätta stopp för låneföretagen. Tyvärr växer marknaden lavinartat, och företagen använder en allt fräckare metod för att nå ut med sin marknadsföring.

Jag kan bara beklaga att frågan om sms-lån och andra snabb lån inte har fått sådan prioritet av den sittande regeringen att vi redan nu har en lagstiftning på plats som stärker konsumentskyddet, skärper bestämmelserna för snabblånen och, inte minst, tar tuffare tag mot alla oseriösa företag på kreditmarknaden. Ministern säger att regeringen avser att inom kort besluta om en lagrådsremiss. Det är intressant. Min fråga blir givetvis: Vad innebär ”inom kort”, och – ännu mer intressant – när har riksdagen det skarpa lagförslaget på sitt bord?

Regeringen har inte lyckats presentera några förslag för riksdagen under alla dessa år. Vi har förlorat massor med tid på grund av en långdragen handläggning av regeringen. Samtidigt har vi gång på gång fått larmrapporter om att problemen med överskuldssättning växer dramatiskt. Varför har vi tvingats vänta?

Under 2009 fick kronofogden in över 46 000 ansökningar om betalningsföreläggande för obetalda sms-lån. Det är en ökning med 30 procent jämfört med 2008. Min fråga till ministern är: Varför väntar vi fortfarande på detta lagförslag?

Anf. 26 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Det är lätt att bli otålig när man ser problem. Jag förstår det.

Vi fick en ny konsumentkreditlag ganska sent. Där var de här frågorna uppe till debatt. Man brukar sedan faktiskt invänta lite resultat. Vi hade ett EG-direktiv som vi ville hantera samtidigt med de här frågorna. Skälet till det var att om vi hade gått i särskild ordning med sms-lånen hade vi dels varit tvungna att ändra i efterhand, dels kanske inte fått någon effekt. Vi har valt att göra en ganska omfattande förändring i det förslag som vi är på väg fram med.

Det är ju inte så att det inte har hänt något i takt med att man har sett problemen. Konsumentverket i egenskap av tillsynsmyndighet har drivit ett antal ärenden i marknadsdomstolen när det gäller sms-lån. Det har lett till att marknadsdomstolen har förbjudit mobillåneföretagen att ta ut avgifter som inte är direkta hanteringskostnader för företagen. Man har också drivit en del andra ärenden. Kronofogdemyndigheten och Konsumentverket har bedrivit en ganska aktiv informations- och upplysnings-

kampanj, bland annat visavi skolorna vilket är väldigt bra. Lagstiftningen har prövats och informationen har förbättrats.

Man kan fundera över varför det inte har blivit någon prövning av en del ockerärenden. Vi har en lagstiftning som borde kunna vara användbar i en del sammanhang när det gäller den typ av aggressiv marknadsföring som har slagit direkt mot ungdomar. Svaret på de frågor som Fredrik Lundh Sammeli ställer är att skälet till att vi har avvaktat är att vi har satt in detta i ett sammanhang. Förslaget kommer att innebära omfattande förbättringar ur ett konsumentperspektiv. I remissarbetet har vi, tycker jag, fått stort stöd för de åtgärder vi kommer att föreslå.

Anledningen till att jag inte säger vilket datum detta ska komma till riksdagen är att man som minister är van vid att man inte kan vara helt säker. Avsikten är att det ska ske före sommaren – den har ju inte riktigt infunnit sig ännu. Det ligger nära i tid.

Jag tycker att det är viktigt att vi får bättre regler som tvingar de här företagen att göra en ordentlig kreditprövning. Jag tycker att det är otroligt viktigt att konsumenten får användbar och saklig information om avtalens konsekvenser. Jag tror dessutom att det är bra att vi får en ånger rätt. De nya reglerna kommer att gälla alla typer av lån. Låneproblem skaffar sig ju folk på mer än ett sätt, även om sms-lånen har blivit väldigt uppmärksammade.

Sammantaget tror jag att vi rättar till det här. Jag tror att vi har gjort det på ett seriöst sätt och med viss respekt för det beslut som riksdagen fattade när man valde att inte reglera i detalj tidigare utan släppte fram den här typen av lån på ett ganska öppet sätt eftersom det finns en utveckling på den här marknaden. Det slog lite snett, det som man lade grunden för under den förra mandatperioden. Det ska vi nu rätta till med de förslag som vi kommer att lägga fram inom kort.

Anf. 27 FREDRIK LUNDH SAMMELI (s):

Fru talman! Ministern säger att regeringen verkligen vill motverka problemen med överskuldssättning utan att skapa onödiga svårigheter för de långivare som agerar seriöst och för de konsumenter som uppskattar den här formen av kreditgivning. Det låter bra. Det handlar om att hitta en balans.

Jag vill verkligen försäkra mig om att regeringen i sitt lagförslag och i sitt arbete på bredden, som ministern lyfte fram, verkligen städar upp på bakgården där de oseriösa kreditgivarna på denna snabblåneemarknad finns. Där har det varit fest i många år utan att regeringen har reagerat med kraft. Vi har till exempel HTO Finansiering som anmälts av Konsumentverket för ocker. Fort och enkelt, men allt annat än bra och billigt. Avgiften för ett lån på 500 kronor är 369 kronor. Till det kommer andra utgifter och avgifter. Totalkostnaden för lånet när räntor och avgifter summerats blir 75 862 procent årligen. Företaget är inte ensamt om att gömma sig bakom låga lånenivåer och korta lånetider.

Det är bra att ministern tydliggör att förslaget till lagändring verkligen omfattar alla näringsidkare som är tvungna att lämna information och inte kan undgå regeln genom att ha låga nivåer eller korta tider. Det är en bra förändring, för det är något som jag tycker är upprörande på marknaden i dag.

Jag tycker att departementsskrivelsen tar upp många bra saker som många av oss har krävt under åren. Många remissinstanser är till stor del positiva, som ministern säger. Som kronofogden lyfter fram kommer vi tidigast när lagen börjat tillämpas att kunna se effekten av en ny lagstiftning. Därför hade det varit bra att ha en högre prioritet på frågan så att vi inte hade behövt vänta till 2011.

En rad andra frågor kvarstår. Sveriges konsumenter lyfter fram sin kritik, nämligen att regeringen har valt att avvisa cooling off-perioder, reflexionstider och krav på räntetal.

Jag möter en allt aggressivare marknadsföring från de här bolagen. SVT rapporterade under våren om en skola i Vännäs som hade fått in reklam på sin hemsida kopplad till en programvara som syftade till något helt annat än att sprida reklam om sms-lån och snabb lån. Det är skrämmande eftersom det är just många ungdomar som under lång tid under denna mandatperiod har visat sig vara bland dem som faller i fällan.

Förutom ungdomar är det ensamstående kvinnor som toppar statistiken, och deras ekonomiska situation är svår. Man räknar med att var fjärde ensamstående mamma i dag lever i fattigdom.

Utifrån detta tycker jag att det är viktigt att regeringen verkligen tar ett helhetsgrepp om sms-lånen och deras verkningar för svaga konsumentgrupper.

Anf. 28 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Jag vill först påpeka att när det gäller dessa barn i en grundskola innebär god marknadsföringssed bland annat att särskild måttfullhet och försiktighet alltid ska iakttas när marknadsföring riktas till barn, vilket en hemsida i skolan borde göra. En marknadsföringskampanj på en skolhemsida kan alltså angripas med stöd av marknadsföringslagen. Dessutom kan personer under 18 år inte ingå kreditavtal. Man kan förmoda att det knappast var låneföretagets avsikt att rikta reklamen till grundskoleelever. Men den lagstiftning som finns kan, som sagt, användas i detta fall. Det är naturligtvis viktigt att det är så.

När det gäller det förslag som vi arbetar med menar jag att man får en viss betänketid i systemet i och med att vi ställer ganska tydliga krav på kreditprövning för denna typ av lån. För att ge kredit fordras det att man vet att konsumenten har betalningsförmåga för krediten. Kreditgivaren ska ta reda på konsumenternas levnadsomkostnader och inkomst. Finns det inte tillräcklig betalningsförmåga ska man inte bevilja kredit.

Till exempel en student som lever på bara studiemedel och inte har någon annan inkomst når knappast upp till de krav som ställs om han eller hon inte har ett sommarjobb eller liknande.

Vidare innebär skärpningen att det inte räcker med att göra en kreditprövning, utan konsumenten ska tillfrågas om sina ekonomiska förhållanden. Det är alltså inte bara att ta en upplysning, utan man ska också göra en bedömning av denna upplysning. Detta bör leda till en något långsammare kreditgivningsprocess, vilket innebär ett visst utrymme för eftertanke. Om det dessutom är en ångerrätt kopplad till detta, vilket vi kommer att göra, får man naturligtvis ett visst skydd och en viss begränsning. Det tror jag är helt nödvändigt och ganska klokt att göra.

Även om det finns andra typer av åtgärder i några länder tror jag att vi sammantaget har motsvarande regelverk i det ganska omfattande förslag som kommer att gälla.

Som jag inledde med att säga har jag förståelse för att man tycker att det går för sakta eller att man önskar att mycket hade gjorts i går. Så är det alltid. Men det är inte bara viktigt att saker går snabbt. Det ska också bli rätt. Man kan dra erfarenhet av att när man gjorde om lagstiftningen under förra mandatperioden, då riksdagen var enig – jag skyller inte på något parti egentligen – blev det i alla fall fel. När man ska rätta till detta kan det vara klokt att göra det ordentligt och inte ta saker styckevis och delat utan att faktiskt arbeta igenom det ordentligt. Det är det som vi har försökt göra. Jag hoppas verkligen att detta ska ge effekt.

Det är viktigt att säga att de åtgärder som har vidtagits för att ställa företaget med aggressiv marknadsföring till svars utifrån gällande regler och annat ändå har påverkat åtminstone en del av företagen. Ageranden påverkar alltså ganska snabbt. Det tror jag är viktigt att veta.

Jag har i en del sammanhang påpekat att det inte är någonting som hindrar seriösa kreditgivningsföretag att redan i dag börja tillämpa den typen av kloka åtgärder som vi kommer att föreslå när vi kommer till riksdagen med ett förslag. Man kan alltså börja agera direkt.

Det krävs alltså åtgärder på flera olika områden. Avsikten är att vi ska komma till rätta med en del av dessa problem. Men det är inte bara ungdomar och ensamstående mammor som har denna typ av problem. När jag senast tittade på statistiken visade det sig att det var bland framför allt kvinnor, och ganska mogna kvinnor, som ökningen bland dem som tar denna typ av lån låg.

Jag skulle tro att marknadsföringen efter hand riktar in sig på dem som kanske inte har fått den information som gäller, medan till exempel ungdomar via information och annat faktiskt har fått bättre kunskap om denna typ av lån.

Anf. 29 FREDRIK LUNDH SAMMELI (s):

Fru talman! Det är glädjande att vi kan se brytningen, inte minst i fråga om ungdomar, i kronofogdens sammanställning för 2009. Det är också tydligt att det blir en grupp av äldre låntagare.

Ministern var i sitt senaste anförande inne på att god marknadsföringssed är en viktig del. Både jag och du, Beatrice Ask, vet att om dessa lagar ska fungera och verkligen ge effekt den dag de kommer krävs det också en effektiv tillsyn. Därför blir jag oroad när jag läser Finansinspektionens uttalande där man inte anser att reglerna medger det och att man också upplever att det finns en otydlighet i ansvaret mellan Konsumentverket och Finansinspektionen. Med en sådan verklighet och myndigheter utan erforderliga resurser kommer lagen att bli rätt tandlös den dag den kommer. Det är någonting som vi alla är förlorare på, speciellt när vi har gjort ett omfattande arbete.

Avslutningsvis tycker jag att det är intressant att höra om regeringen är beredd eller funderar på att lyfta in alla företag som verkar på kreditmarknaden under Finansinspektionens granskning.

Anf. 30 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Jag ska börja med att göra interpellanten glad. Finansdepartementet har nyligen gett ett uppdrag om att överväga om bland andra sms-långgivare och i princip alla kreditgivare bör stå under Finansinspektionens tillsyn. Det uppdraget är redan skickat för att tillsynen ska skärpas. Den är viktig. Vi har under de senaste åren sett att aktörerna kan vara väldigt kreativa, om jag får uttrycka mig så. Då gäller det att tillsynen också är det, därför att om vi har regelverk ska de följas.

De undantag som finns när det gäller de förslag som vi lägger fram är studielånen som går i en särskild fåra och pantbankslånen. Men i övrigt innefattar det förslag som vi lägger fram helheten, vilket är viktigt.

När vi talar om denna skuldsättning och de problem som vi har sett kan jag säga att de flesta sms-lån som det görs anmälningar om hos kronofogden faktiskt betalas. Skuldfällan är alltså inte så omfattande där, men det är illa nog. Vi behöver inte ha många människor som hamnar i kronofogdens register eftersom det får konsekvenser, är besvärligt och visar på ett problem.

Men jag tror att det som är svårt för många är att förstå konsekvenserna av denna typ av avtal som är tämligen luriga. Därför är det viktigt att vi följer upp hur väl man förklarar avtalens innebörd så att konsumenterna vet vilken typ av lån de tar och att de också får ordentlig information om sin ångerrätt. Ibland kan människor i efterhand komma på att detta kanske inte var så klokt.

Jag tycker att vi har gjort ett bra förslag. Det är på väg fram. Jag hoppas att det ska komma så snart som möjligt. Men jag vill inte här i kamraren säga vilken dag eftersom jag då riskerar att det blir fel. Men före sommaren borde ett sådant förslag vara på plats.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2009/10:459 om polishelikopter till Skåne och samarbete med Danmark

Anf. 31 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Göran Persson i Simrishamn har frågat mig hur jag säkerställer att polisen får en optimal möjlighet att lösa sina uppgifter i Skåne. Han har också frågat hur jag ställer mig till att utreda hur man tillsammans med Danmark kan finansiera och använda en helikopter i såväl Skåne som östra Danmark.

Polisen har i dag sex moderna helikoptrar och en äldre skolhelikopter. Samtliga helikoptrar tillhör Rikskriminalpolisen och är därmed en nationell resurs som kan nyttjas av alla polismyndigheter i landet. Helikoptrarna är för närvarande baserade på fyra platser i landet – Stockholm, Göteborg, Östersund och Boden.

Tidigare fanns också en helikopter i Skåne. Efter att en av de två helikoptrarna i Göteborg havererade våren 2007 beslöt Rikskriminalpolisen att flytta helikoptern i Skåne till Göteborg. De två helikoptrarna i Göteborg täcker sedan dess södra Sveriges behov av helikopterstöd.

Det är Rikspolisstyrelsen som avgör hur många polishelikoptrar som behövs och var de ska vara baserade för att göra mest nytta. Jag vet att

Rikspolisstyrelsen nu utreder den framtida helikopterverksamheten och därmed också ser över nationella insatsstyrkans behov av helikoptertransport. Den utredningen ska vara klar nu i sommar. Först därefter vet vi hur behovet ser ut, var i landet helikoptrarna bör placeras och om det finns ett behov av samverkan över gränserna.

Prot. 2009/10:133

7 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 32 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s):

Fru talman! Denna debatt om polishelikoptrar är kanske inte den vanligast förekommande när det gäller justitie- eller polisfrågor över huvud taget. Men jag tycker att det är så pass viktigt att lyfta fram frågan nu, speciellt som det pågår en utredning.

Som ministern nämnt i sitt svar är bakgrunden att helikopterverksamheten i Skåne har försvunnit. Man har därför svårt att, som jag frågat om, nå en optimal förmåga att lösa sina polisiära uppgifter. Hur helikopterverksamheten ska användas är också en riksfråga – en fråga i sig.

Jag har i sammanhanget passat på att ställa en fråga om ett samarbete med Danmark. Anledningen till att jag frågat om just ett samarbete med Danmark är att vi i samband med klimatmötet i Köpenhamn, COP 15, hade ett samarbete med polisen i Danmark. Från danskt håll använde man svensk helikopter. Det var ett alldeles förnämligt arbete som alla parter var mycket glada över. Det fungerade verkligen. Man kan i och för sig också säga att det inte förekom några större incidenter. Men kanske tjänade det hela som en förebyggande faktor.

Jag vill återigen påpeka att anledningen till att helikoptern i Skåne försvann var en tragisk olycka i Göteborg som gjorde att man fick flytta den dåvarande helikopterverksamheten i Malmö till Göteborg, så framdeles får man rekvirera helikopter från Göteborg. Det är lite grann det som är bekymret.

Var och varför ska man ha en helikopterverksamhet? Ja, jag är inte någon expert på detta, men jag har inhämtat uppgifter om att det i landets stora befolkningscentrum – Stockholm, Göteborg och Malmö – finns ett behov av en helikopterverksamhet. Fram till år 2007 fanns det en helikopter på tre ställen. Det finns också annat att nämna med tanke på avstånden norröver där man givetvis också behöver en helikopter.

Men här inriktar jag mig speciellt på Skåne med tanke på befolkningstätheten där. Från det att larmet går till dess att helikoptern i Göteborg kommer ned till Malmö kan det i nuläget ta två timmar. Det ska tankas. Dessutom ska helikoptern finnas på plats vid larmet. När helikoptern i Göteborg ska lyfta kan ju vädret – exempelvis vid dimma – vara så otjänligt att helikoptern inte kan lyfta. Samtidigt kan vädret i Skåne vara sådant att det går att använda helikopter.

Vad händer då på helikopterfronten och i diskussionen om helikopterverksamheten? Ja, en utredning pågår. Jag har tidigare skrivit motioner i samma fråga, men jag har inte hört någonting om detta. Därför vore det intressant att få ett svar om hur lång tid det tar innan besked kan ges.

Vi vet att leveranstiden för helikoptrar är lång, upp till flera år. Vi vet också att piloterna i Skåne har flyttat, så nya piloter måste rekryteras och utbildas.

Med lite framförhållning skulle man kunna tänka sig att polisen lånar utrustning, kanske från ett annat Schengenland, eller att försvarets helikoptrar används. Praktiskt har det dock inte fungerat; man har inte kun-

nat lösa detta på det viset. Som sagt: Man trodde kanske att det skulle gå att låna från grannlandet Danmark. Det är just i det avseendet min andra fråga i interpellationen kommer in, för inte där heller finns nämnda möjlighet.

En kort följdfråga är därför: Hur ser tidschemat ut för helikopter- verksamheten i Sverige, och tycker inte ministern att det låter intressant med ett stort svenskt ekonomiskt bidrag till verksamheten eller, med tanke på det ekonomiska läget, med ett samarbete med Danmark? I varje fall kunde man göra en framställan och ett försök.

Anf. 33 JOHAN LINANDER (c):

Fru talman! Jag håller med Göran Persson i Simrishamn om att det absolut är önskvärt att en polishelikopter finns placerad i Skåne. Men samtidigt ska ett sådant beslut, precis som justitieministern här svarat, inte fattas av politiker. Vi kan inte här i riksdagen peka ut precis i vilka städer en helikopter ska vara placerad.

Polishelikoptrarna är en del av polisens verksamhet. Dessutom gäller det hur man ska agera i akuta situationer. Om en helikopter eller någonting annat behövs måste Rikspolisstyrelsen kunna avgöra. Det är de som ska fatta beslut om sådant. Men givetvis kan vi förtroendevalda tycka att det vore önskvärt att ha en polishelikopter placerad i Skåne.

Det är också bra att Göran Persson i Simrishamn tar upp frågan om en samordning med Danmark. Vi i justitieutskottet vet att Socialdemokraterna vid skilda tillfällen har ställt sig negativa till ett samarbete med polis i andra länder och till polisens möjligheter att vid behov verka i andra länder. Som det är i dag kan svensk polis – som till exempel under fotbolls-VM i Tyskland – hjälpa till och agera i ett annat land. Däremot kan vi inte på samma sätt ta hjälp av andra länders polis, även om det skulle behövas. Senare kommer nya förslag i sammanhanget att behandlas.

Som skåning tror jag inte att vare sig jag eller någon annan hemmavid har något större problem med att säga att Sverige och Danmark gemensamt skulle kunna ha en helikopter, även om det kanske skulle betyda att det är en dansk pilot som flyger polishelikoptern in i Skåne.

Över huvud taget finns det mycket att utveckla inom det nordiska polissamarbetet. En del kunde, tycker jag, vara att ha en gemensam skånsk-dansk polishelikopter.

Anf. 34 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Ja, det här är en fråga som Rikspolisstyrelsen ska fatta beslut om. Men det är bra att detta diskuteras eftersom det också är en resursfråga och naturligtvis en fråga om kapacitet. Jag tycker alltså att det är positivt att detta diskuteras.

Rikspolisstyrelsens beslut om hur de sex helikoptrar som finns ska placeras har gett oss situationen att vi inte har någon helikopter i Skåne; det är helt riktigt att det är så.

Däremot är det viktigt att säga att Skåne kan få helikopterstöd. Bakgrunden till Rikspolisstyrelsens beslut är, skulle jag tro, att det om man under dygnets 24 timmar ska ha helikoptrar i operativt skick krävs minst två helikoptrar. Dessutom måste det finnas flera omgångar besättning för att det ska kunna fungera. Vidare kräver helikoptrarna mycket marktid

eftersom det är mycket service på den här typen av transportmedel. Det krävs också mycket underhåll, så det är fråga om stora kostnader. Det är därför man koncentrerar verksamheten och därför den ligger som den ligger. I och med att helikoptern i Göteborg så att säga gick ur tiden var man tvungen att tänka om.

Rikspolisstyrelsen har, som jag sagt när det gäller tidsplanen, en egen pågående utredning om helikopterverksamheten – om vilka behov som finns, om hur man kan tänka och så vidare. Den utredningen ska vara klar i sommar. Den inkluderar också den rätt besvärliga frågan om möjligheten att ha en transporthelikopter för den nationella insatsstyrkan – en väldigt kostsam historia.

Det är klart att en insatsstyrka som ska kunna rycka ut och hjälpa till i hela landet också måste kunna röra sig någorlunda snabbt. Man kan förstå att det skulle vara en väldigt fördel om det fanns möjlighet till helikopterstöd.

Tidsschemat är sådant att vi har en utredning som Rikspolisstyrelsen blir klar med i sommar. Då kan man börja jobba med planeringen av förverkligandet av de tankar som möjligen finns med där. Det är, som sagt, Rikspolisstyrelsen som ska fatta beslut.

När det gäller Danmark tycker jag att det är en riktigt viktig och intressant fråga. De har ju ingen helikopter, och polissamarbete med våra grannländer är viktigt över lag. Vi har från regeringens sida tillsatt en utredning för att just titta på frågan hur svensk polis ska kunna samarbeta generellt i olika avseenden och efter vilka regelverk till exempel med dansk polis. Den utredningen ska vara färdig den 31 mars nästa år. Jag hoppas verkligen att vi kommer att kunna ta steg framåt.

Göran Perssons kamrater har ju varit negativa i många diskussioner, vilket Johan Linander också påpekade. Jag tror att det är alldeles nödvändigt att vi har bra samarbetsmöjligheter. Det är inte bara i fråga om helikopter vi har samarbetat med Danmark utan också i fråga om annan utrustning. Om vi kan samarbeta i gränsregioner och liknande får vi en vinn-vinn-situation. Det tycker jag att det ska finnas möjligheter till. Så småningom kommer förslag att landa i riksdagen, och jag hoppas att vi då kan ta steg framåt.

Svaret på frågan om helikoptersituationen i Skåne tror jag att vi får först när vi sett Rikspolisstyrelsens bedömning. Jag tror inte att det finns någon negativ inställning till att ha förstärkningar, utan frågan är vad som kan åstadkommas och med vilka medel. Samarbetsfrågan kommer i steg två, och där är utredning redan tillsatt.

Anf. 35 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s):

Fru talman! Jag tackar för beskedet om datum, särskilt det som gällde utredningen som kommer i mars. Frågan har tidigare inte varit uppe till debatt, åtminstone inte vad jag uppfattat.

Jag ger mig inte in i debatten huruvida vi ska samarbeta med Danmark eller inte. Jag vill fokusera på helikopterverksamheten. Nästa interpellationsdebatt gäller polisutbildningen, som ju också lite grann går åt Danmarkshället.

Sedan intresset väcktes och jag började fundera på hur det fungerar med polishelikopter har jag haft kontakt både med dem som jobbar i helikoptern och med dem utanför, alltså poliser som har samarbete med

helikopterverksamheten. Det finns ju ett samband mellan mark och luft. Jag har även haft kontakt med polisledningen och Polisförbundet. Det finns en samsyn kring detta som jag tycker att man tar väldigt seriöst. Det ses inte alls som omöjligt att kunna ha ett samarbete med Danmark.

När det gäller placeringen i Skåne förstår jag att det är en kostnadsfråga. Det har dock funnits helikopter där tidigare, och det är ett stort befolkningscentrum. Därför finns det behov av helikopter.

Det ska bli intressant att se vad man kommer fram till i mars. En fråga gäller hur man ska arbeta i helikoptern. Det är ganska tufft som det är i dag. Man kan fundera på hur det fungerar för den som sitter i helikoptern och jobbar. I dag är det i princip en enmansbesättning i form av en pilot. Han eller hon ska alltså både sköta helikoptern och den operativa verksamheten mot marken. Man kan tycka att han eller hon kanske borde ha en professionell operatör med sig, någon som kan utnyttja den tekniska utrustningen. Kanske skulle man kunna vara i luften ännu mer och sköta verksamheten därifrån. Det är också en prioriteringsfråga.

Kanske kan det vara en framtidsvision, om vi kommer vidare. Vi har ju fler poliser nu, och då kanske vi skulle förändra förhållningssättet beträffande hur man jobbar inom polisen. Nå, det var bara en tanke.

Det viktiga är att ta vara på detta optimalt och inte på något sätt äventyra säkerheten. Det bästa vore om piloten inte behövde sköta både helikoptern och kontakten med marken. Det är klarlagt att polisen i Skåne anser det vara mycket negativt för den polisoperativa verksamheten att man dragit in helikopterverksamheten. Redan det motiverar att ha en helikopter i närområdet.

Det finns en del att fundera på. När man tittar på ekonomin och samarbetet med Danmark kan det mycket väl vara så att man utbildar piloter i Sverige och använder dem även mot Danmarkshället. Vad jag förstår var de senast stationerade i Sturup. Man kunde låta dem gå in över Danmark eftersom behovet även där är stort. Dessutom har det en förebyggande verkan.

Avslutningsvis vill jag, fru talman, säga att jag uppskattar att ministern tagit frågan på allvar. Sedan får vi väl se på vilken sida av podiet vi står framöver. Icke desto mindre tackar jag för svaret.

Anf. 36 JOHAN LINANDER (c):

Fru talman! Det är bra att Göran Persson i Simrishamn tog upp den här diskussionen. Vi kommer säkert att fortsätta att föra den när vi får besked om vad Rikspolisstyrelsen kommer fram till.

När det gäller placeringen av helikoptern kan man kanske tänka sig en gemensam dansk-skånsk helikopter. Det finns säkert intresse av att ha den placerad även på den danska sidan. Fördelen med Skåne är att vi har stora ytor där det skulle vara möjligt att placera en helikopter. Vi vet att det varit ganska svårt att hitta en lämplig plats i Stockholmsregionen. Ute på Värmdölandet har det blivit en hel del protester. I Skåne har vi till exempel Revingefältet, en mycket stor yta som jag kan tänka mig skulle fungera. Jag är dock ingen expert på det.

Vi ser fram emot beskedet från Rikspolisstyrelsen, och givetvis hoppas vi att det kan resultera i att vi får tillbaka polishelikoptern till Skåne.

Anf. 37 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Låt mig komplettera något av det jag nämnde tidigare. Det engagemang för polisens helikopterverksamhet som finns i kammaren känns lovande. Den är viktig. Just nu är helikopterverksamheten under lupp eftersom det görs en analys.

Vi måste se på detta som en nationell resurs och fundera på hur en optimal placering ska se ut. Det är ingen tvekan om att vi i dag är något korta på helikopterstöd vad gäller volymen. Det finns dock många besvärliga kringfrågor, och det är säkert anledningen till att vi har den organisation vi har i dag. Det finns behov av besättningar, och då handlar det inte bara om den som sitter i helikoptern utan det måste även finnas folk runt omkring.

Jag kan lugna Göran Persson med att frågan om besättning ingår i den utredning som Rikspolisstyrelsen gör. Där tittar man på vad som är det bästa, hur man ska tänka när det gäller just dessa frågor.

Sedan har vi frågan om placering och säkerhet. Många tänker nog att en helikopter kan placeras lite överallt. Så enkelt är det naturligtvis inte. Vi har fått en lösning i Stockholmsområdet som innebär att polishelikoptrarna placeras på Arlanda. Fördelen med det är att säkerheten på etablerade flygplatser är hög. Dessutom finns det tillgång till teknisk personal och de förutsättningar som behövs. Man måste tänka ganska mycket på service- och skyddsverksamheten när det gäller placeringen.

Vi kommer så småningom i budgetbegäran att få veta vad Rikspolisstyrelsen tycker, vad det kan tänkas kosta och vilka prioriteringar de gör. Vi kommer att behöva se om vårt eget hus först. Nästa år får vi den utredning som handlar om samarbete med andra länders polis. Jag tycker att man behöver fundera över personellt samarbete, men det kan även finnas en del att göra beträffande tekniskt stöd. Vid vissa tillfällen har vi lånat utrustning från andra. Det kan vara bra, för det är oerhört kostsamt med tekniska hjälpmedel av den typ som helikoptrar är.

Vi verkar vara helt överens om att det är bra att Rikspolisstyrelsen gör en ordentlig genomlysning av frågan. Jag räknar med att de kommer att tänka till vad gäller behoven framöver, hur det hela borde se ut och hur vi bäst täcker den helikopterstödsverksamhet som måste finnas för polisens ändamål i hela landet.

Vi ska också ha frågan uppe när det gäller samverkan med bland annat Danmark. Min grundinställning är väldigt positiv till den typen av samverkan.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2009/10:462 om polishögskola

Anf. 38 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Göran Persson i Simrishamn har ställt ett antal frågor till mig som alla rör polisutbildningen.

När det gäller frågan om jag avser att verka för att polisutbildningen blir en högskoleutbildning har regeringen tagit ett viktigt steg mot att reformera utbildningen genom att ge Rikspolisstyrelsen i uppdrag att redovisa kostnaderna för dagens utbildning. Rikspolisstyrelsen ska också

göra en bedömning av vilka kostnader som utgår samt uppstår för polisen om förslagen i betänkandet *Framtidens polisutbildning* (SOU 2008:39) genomförs.

Bakgrunden till uppdraget är att regeringen behöver underlag för att kunna göra en ekonomisk bedömning av vad en reformering av utbildningen kommer att innebära. Uppdraget ska redovisas till Justitiedepartementet den 7 juni.

I betänkandet *Framtidens polisutbildning* föreslås att polisutbildningen införlivas i det ordinära högskolesystemet. Enligt detta system är det Högskoleverket som beslutar vid vilka universitet och högskolor som den föreslagna polisexamen ska kunna få avläggas.

Redan i dag finns det möjligheter att studera till polis genom distansstudier. Fördelarna är bland andra att studenterna kan stanna kvar på sina hemorter under studierna och att rekryteringen till yrket breddas.

Göran Perssons tredje fråga handlar om den etniska mångfalden inom polisorganisationen. Andelen anställda inom polisen med utländsk bakgrund har under de senaste åren ökat något. Utvecklingen går åt rätt håll, även om jag önskar att den hade gått snabbare. För att bredda rekryteringen till polisen behövs fler insatser. Ett exempel är det uppdrag regeringen har gett till Rikspolisstyrelsen att genomföra ett mångfalds- och jämställdhetsprojekt.

När det gäller utbyte mellan svenska och danska polisutbildningar finns det i dag ett gemensamt utbytesprogram mellan utbildningarna i Norden, kallat Nordcop. Genom detta program ges polisstudenter och lärare för grundutbildningen möjlighet att besöka ett grannland för att utbyta kunskap och erfarenheter under några veckors tid.

Anf. 39 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s):

Fru talman! Vi fortsätter på polisspåret. Vi är nu inne på utbildningssidan. Jag vill först säga, så att mina kritiska frågor inte missförstås, att jag inte tycker att allting är dåligt som har gjorts. Det har gjorts bra saker också på Justitiedepartementet, även om jag tycker att vissa delar av det hela kunde ha gjorts lite annorlunda.

Detta med polisutbildningen påbörjades för drygt tio år sedan. Vi har under de senaste tio åren fått omkring 4 000 nya poliser, vilket är positivt och bra. Det har funnits önskemål om detsamma. Men det ställer också högre krav på organisationen angående vidareutbildning och så vidare när det finns fler poliser.

När det gäller frågan om en modernare polisutbildning har i alla fall vi förespråkat att det ska vara en treårig akademisk utbildning. Det är detta som min första fråga handlar om. Vi tycker att det är lämpligt att ha en treårig högskoleutbildning som en investering för framtidens brottsbekämpning. Det skulle leda till bättre utvecklingsmöjligheter, bättre kvalitet och nya förutsättningar, inte minst för forskningen på området. Det stärker även kunskapsarbetet.

Om det nu blir en högskoleutbildning, vilket vi hoppas, är frågan var den ska ligga. Det finns säkert många bud här, kan jag tänka mig. Min fråga är lite Skåneinfluerad. Jag förespråkar södra delen av Sverige, mycket med tanke på integrationen. De poliser som i dag utbildas har till stor del svensk bakgrund. Det gäller kanske 85 eller närmare 90 procent. Det speglar inte riktigt vad som finns ute i områdena där polisen arbetar.

Det här handlar om förståelse för varandras villkor. På Rosengård i Malmö ser många ungdomar upp till sina närpoliserna. Polisyrket är både killarnas och tjejernas drömyrke. Dessa ungdomar behövs inom polisen. Den som på djupet vill förstå ungdomar som växer upp i dessa områden måste nog själv veta hur det är att dela rum med flera syskon och att utanför skolan helt sakna kontakt med vuxna som har fotfäste på arbetsmarknaden. De unga lockas av kriminella ungdomars snabba pengar.

För dem som har vuxit upp i ett hem utan studietradition är det ett stort steg bara att börja studera. Det steget blir ännu större om man tvingas flytta långt från sin hemkommun för att kunna påbörja sin utbildning.

Jag vill puffa för Skåne. Det skulle vara lättare att få förankring hos ungdomar. Utbildningen skulle på det sättet kunna fungera bättre. Närheten till Danmark innebär att man kan nyttja varandras kunskaper, som nämnts i föregående interpellationsdebatt om polishelikoptrar. Det finns ett visst samarbete, men jag skulle vilja utveckla det och ha ett mer integrerat samarbete, om det nu skulle bli en högskola som är involverad i övriga högskolan. Det har diskuterats att det inte skulle vara avskilt från övriga högskoleverksamhet. Jag tycker att det är en oerhört viktig aspekt att man har det tillsammans med övrig utbildning, så att studenterna inom polisutbildningen kan få träffa och umgås med studenter som utvecklas inom andra områden och på så vis själva dra lärdom av detta.

Anf. 40 JOHAN LINANDER (c):

Fru talman! Jag vill börja med att säga att det är oerhört viktigt att vi har en poliskår som speglar den etniska mångfalden i vårt land. Det handlar om både språkkunskaper och kunskaper om kulturella skillnader. Samtidigt måste man säga att varken språk eller kultur någonsin får vara en ursäkt för att inte följa de lagar som vi har gemensamt i vårt land. Det får inte ha någon som helst betydelse för hur personer som överträder lagarna ska lagföras.

Ändå är det viktigt med kunskaper i språk för att kunna kommunicera om kulturella skillnader och hur det är att växa upp i framför allt en del av de förorter där särskilt ungdomsbrottsligheten är förskräckande hög. De här kunskaperna behövs för att kunna kommunicera och bemöta ungdomar och få den kontakt som behövs. Vi vet att en förutsättning för gott polisarbete är att man har nära kontakt med medborgarna. Polisen är ofta helt beroende av att få information från medborgarna. Finns det ett missnöje för polisen, så att man inte litar på polisen och inte vill delge vad man vet, kommer också polisarbetet att bli mycket svårare när man ska utreda de brott som begåtts och senare lagföra dem som begått brotten. Språkkunskaper och kunskaper om kulturella skillnader är viktigt. Därför behöver vi en poliskår som speglar den etniska mångfalden i Sverige.

Vi i Centerpartiet ser gärna att polisutbildningen blir en högskoleutbildning. Det viktigaste är att det blir ett nära samarbete med andra universitet och högskolor och att det skapas förutsättningar för forskning kring polisarbetet, så att poliser själva kan välja att efter sin utbildning eller efter att ha arbetat inom yrket forska vidare, så att vi kan utveckla polisens metoder och verksamhetsstöd.

Förra veckan besökte jag polisstudenter i Umeå och satt ned och samtalade med representanter från deras studentförening. De var tydliga med

att de tycker att de får en bra utbildning. I Umeå finns också ett nära samarbete med universitetet. Samtidigt ställer de sig bakom de förslag som Anders Danielsson har lagt fram i sitt slutbetänkande om den framtida polisutbildningen.

Allt i Danielssons utredningsförslag är inte lika lätt att genomföra. Det finns väldigt mycket som vi behöver gå vidare med och som vi i Centerpartiet tycker är värt att förändra. Det gäller framför allt att det ska bli en högskoleutbildning som möjliggör forskning om polisycket och polisverksamheten.

Anf. 41 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! När jag lyssnar på debatten hör jag att den egentligen rör två frågor. Det ena är frågan om högskoleutbildning och förändringar av den svenska polisutbildningen. Det andra är vårt behov av att öka rekryteringen av människor med förortskompetens, som jag brukar uttrycka det.

Vi har i dag en väldigt enhetlig grupp som blir poliser även om jag glädjande nog kan se att allt fler av de studerande som går polisutbildningen har en utländsk bakgrund, men det är ett lågt antal.

Antalet anställda med utländsk bakgrund inom polisen ökade under 2009. Men jag ska vara ärlig och säga att det huvudsakligen ökade för att vi har ett antal viktiga projekt i gång vilket gör att vi har fått fler civilanställda med utländsk bakgrund.

I Stockholm bedriver man ett väldigt viktigt projekt med ungefär 70 deltagare som heter Spira. Det är 30 nationaliteter representerade bland dem, och de behärskar drygt 40 språk. De går en åttaveckorsutbildning och får sedan arbeta under 13 månader på olika arbetsplatser inom bland annat Stockholmspolisen. De praktiserar också hos brandförsvaret och annat. Både Skåne och Västra Götaland har liknande utbildningsprojekt. Det är viktigt för att locka in människor med annan bakgrund till polisens verksamhet.

Vid rekrytering till högre utbildning och akademisk utbildning finns det alltid en svårighet när det handlar om ungdomar som inte har en akademisk erfarenhet i familjen. Men det handlar också om att många ungdomar med invandrarbakgrund dess värre har haft svårigheter att klara de grundläggande krav som ställs på grundskola och gymnasium. Det ger effekter hela vägen.

Det är bra med lite olika försök där man låter dessa människor möta polisverksamheter. Det ger ett motiv till att kanske skaffa sig en polisutbildning eller en annan akademisk utbildning, förhoppningsvis med sikte på polisen, om jag får ha den synpunkten. Där görs det en del, och vi ser förbättringar.

När det sedan gäller förändringar i polisutbildningen generellt har vi som jag sade tagit ett viktigt steg genom att kräva en kostnadsanalys både av dagens utbildning och av det förslag som finns i den omfattande utredning som vi har genomfört.

Man föreslår också ganska stora förändringar av antagningsreglerna. Efter att ha gått igenom de synpunkter som lämnats från remissinstanserna konstaterar jag att det inte är helt enkelt att ta bort en del av de regler vi har i dag för antagningen. Vi gör en ganska noggrann prövning av dem som ska tas in på polisutbildningen.

Några större skillnader som skulle gynna ungdomar med utländsk bakgrund är det inte nästan oberoende av vilka förslag man tar. Det är visserligen så att utredningen föreslår att man ska ta bort kravet på medborgarskap. Men jag tror inte att det är medborgarskapskravet som gör att vi inte har fler med utländsk bakgrund som söker till polisutbildningen. Men det finns ett antal delfrågor som vi måste hantera innan vi kan göra förändringar.

Ska man ha någon polisutbildning i Skåne? En tredjedel av de polisstudenter som vi har i Växjö där det bedrivs polishögskoleutbildning är mantalsskrivna i Skåne. Det är ett högt deltagande från Skåne. I den stund vi ändrar utbildningen, och om vi skulle välja att lägga över ansvaret på Högskoleverket, kommer Högskoleverket att besluta om på vilka högskolor och universitet som en sådan utbildning i så fall ska bedrivas. Men där är vi inte ännu.

Anf. 42 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s):

Fru talman! Tack för det svaret, justitieministern! Det är i dag den 7 juni. Det kanske ligger något papper någonstans. Vi hade kanske kunnat ta frågan något senare och få också det redovisat. Det verkar bra att man har kommit så långt, även om det har tagit lite väl lång tid under de här åren innan man har kommit så här långt. Vi kan inte ändra på historien. Däremot kan vi se framtiden an.

När vi diskuterar just antagningen till en förhoppningsvis kommande polishögskola är det viktigt att direkt säga att de killar och tjejer som kommer in och blir våra framtida poliser ska ha de bästa förutsättningarna och verkligen vara lämpade för det. Det har påpekats här att alla ska ges möjlighet. I de här områdena liksom i andra områden åt Skånehållet är jag övertygad om att det finns många som skulle kunna vara mycket väl lämpade om de bara fick chansen att träda in och kunna visa sina kvalifikationer och som har ett gediget intresse.

Poliser är några som man ser upp till. Om det gäller idrott eller någon annan verksamhet så lyfter det personerna själva. Vi ska inte stå här och precisera hur man ska ta in elever på högskolan, men vi kan få ha önskemål. Just intervjuformen har visat sig vara mycket lämplig inom andra områden. Det kanske gäller i än högre grad att man kan få rätt personer med intervjuer i stället för att de bara visar upp sitt betyg. Det förekommer till en del också i dag.

Det har också diskuterats om eleverna ska få poäng när de fullgör sin praktik. Polisutbildningen innebär mycket praktik. Det är naturligt att de också ska få det. Det praktiska handlaget är inte minst viktigt när det gäller en utbildning. Det ska givetvis kombineras.

Fru talman! Jag tycker att jag har fått en del svar. Det har kanske tagit lite tid. Även på detta område har jag haft kontakt med ungdomar som skulle kunna tänka sig att bli poliser. Det finns även lite äldre som kan tänka sig att bli poliser som har jobbat inom andra områden.

Det handlar även om de poliser som jobbar i dag och som inte har en högskoleutbildning. Jag tycker inte att det är fel. De ska inte på något vis känna sig kränkta. Kanske man kan ordna någon sorts vidareutbildning inom olika områden. Det finns en del utbildningar redan i dag inom polisen. Det vet jag.

Möjligheten till vidareutbildning har blivit än mer aktuell nu när det har tillkommit så pass många nya poliser under en tioårsperiod, som jag nämnde tidigare. Det kräver också vidareutbildning för dem som finns i verksamheten så att de känner att de kan utvecklas och får en rätt plats. Man kan ha olika arbetsområden även inom polisen, jobba vidare och komma vidare i det hela.

Till sist kan man låta patriotisk om man bara talar om sitt hemområde. Men jag ser dessa frågor om polishelikopter och polisutbildning som oerhört nödvändiga även nationellt sett. Vi behöver duktiga poliser i hela landet. Det kan finnas många intresserade personer i mitt närområde. Det handlar faktiskt inte ens om min valkrets.

Jag tycker att det är viktigt att vi får så bra poliser som möjligt även framgent som jobbar med de viktiga polisiära frågor vi har. Verksamheten vid polisen är en hjälp. Vi ska vara stolta över de poliser vi har i dag och ge dem de bästa förutsättningarna att jobba vidare.

Anf. 43 JOHAN LINANDER (c):

Fru talman! Jag har ytterligare några frågor om polisutbildningen som jag inte hann med i mitt första inlägg. Det gäller frågan om en fjärde polishögskola och om den i så fall skulle förläggas till Skåne.

För några år sedan diskuterade vi högst seriöst frågan om en fjärde polishögskola. Det var i samband med att antalet utbildningsplatser behövde ökas. Alliansen gick 2006 till val på att öka antalet poliser i landet från ca 17 000 till minst 20 000 poliser, och vi vann som bekant valet.

Då fanns det anledning att snabbt utöka polisutbildningen för att vi skulle kunna uppfylla detta mål. Det har vi nu gjort. När snart den senaste kullen polisstuderande går ut kommer vi att uppnå mer än 20 000 poliser i landet, och det är vi väldigt glada för.

Samtidigt har vi nu varit tvungna att dra ned på antalet utbildningsplatser. Annars hade ökningen av antal poliser fortsatt i samma takt. Inte ens vi i Alliansen har satt upp som mål, i varje fall inte ännu, att vi ska ha 22 000, 23 000 eller 25 000 poliser i landet. Det får vi se.

Det finns ingenting som säger att ett visst antal är det ultimata. Det handlar minst lika mycket om hur vi organiserar oss och hur polisen kan arbeta gemensamt när det gäller vad som bestämmer hur många poliser vi behöver i landet.

Då löstes problemet med att de befintliga utbildningarna i Växjö, Umeå och Sörentorp i Solna fick fler platser. Det blev aldrig någon fjärde polishögskola. Nu är väl frågan lite mindre aktuell eftersom vi inte behöver lika många platser. Samtidigt kan man se av den utredning som Anders Danielsson har genomfört att det öppnas upp för fler högskoleorter att starta polisutbildningar.

Till sist: Jag är positiv till ett samarbete mellan Danmark och Skåne även på det här fältet, inom polisutbildningen.

Anf. 44 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! När det gäller möjligheterna att bredda rekryteringen till polisutbildningen och polisyrket finns det också i det utredningsförslag som vi har haft ute på remiss ett förslag om en ettårig utbildning för den som har en annan akademisk examen eller någonting annat. Det kan också vara en ingång för personer med utländsk bakgrund till yrket.

Jag har tittat på hur man har gjort inom räddningstjänsten i Malmö. Där har man en specialutbildning för att rekrytera personer med utländsk bakgrund. Det är också ett intressant exempel på vad man kan göra för att förändra det hela.

Jag tror att vi har en del förslag som skulle kunna berika detta. Sedan finns det också svårigheter i förslaget, till exempel en sådan sak som att man föreslår att de studerande inte längre ska få lön när de gör sin praktik. De ska i stället leva på studiemedel. Man kan väcka frågan: Kommer det att underlätta eller försvåra för ungdomar utan starka krafter bakom sig att välja en utbildningsväg? Det kan man fundera över.

Det finns alltså många ganska principiellt besvärliga frågor i polisutredningen som vi måste hantera innan vi går till beslut. Det är viktigt att ha detta klart för sig.

Jag hoppas verkligen att Göran Persson kommer att fortsätta engagera sig i polisutbildningsfrågan eftersom jag tycker att jag har haft visst besvär med socialdemokrater tidigare i detta avseende.

Jag håller helt med om att det finns ett praktiskt handlag som är betydelsefullt när det gäller polisutbildningen. Det finns många där ute, i Rosengård, om jag nu får ta det exemplet, och på många andra ställen, som skulle kunna bli väldigt duktiga poliser. Jag är helt säker på det, men jag är inte tvärsäker på att de i alla avseenden uppfyller alla upptänkliga krav man kan ställa på en akademisk antagning. Jag tror likväl att de skulle kunna göra oerhört mycket nytta. Det är en svårighet som vi kommer att bli tvungna att diskutera och hantera framöver.

Om man har det perspektivet är det också viktigt att se till att utbildningen inte blir alltför teoretisk. Det är många remissinstanser som är lite oroade över att man ska glömma bort saker. Jag träffade till exempel en aspirant som berättade att det hon tyckte var jobbigast just nu var att hon inte hade kört så mycket bil tidigare. Man hinner inte med så mycket av det på högskolan. Men det är svårt att använda sig av poliser som inte är riktigt bra bilförare eftersom vi ofta vill att de ska köra både fort och säkert. Det finns alltså frågor kring detta.

Jag har ägnat en del tid de senaste veckorna åt att vara ute och träffa aspiranter. Vi har rekordmånga som tar polisexamen nu i vår, och vi fick redan förra året många fler polisaspiranter. Det som har varit viktigt är att se hur de tas emot ute i verksamheten. Det finns ett stort engagemang hos samtliga polismyndigheter i att både ta emot de nytexaminerade poliserna och att ge dem en bra introduktionsverksamhet och ofta en påbyggnadsutbildning. Det finns en bra grund att bygga på när det gäller polisutbildningsverksamhet och att rekrytera nya människor till polisen runt om i Sverige. Det tycker jag är bra.

Jag tycker också att det finns anledning att säga att man ska vårda distansutbildningen. En del människor som skulle kunna göra en bra insats inom polisen har inte möjlighet att finnas på ett campus i två eller tre år. De kan inte det. De har barn, eller så har de något annat skäl till att de inte kan komma dit. Då är distansstudier en bra sak. Vi har goda erfarenheter av den typen av utbildning.

Om vi ska rekrytera fler ungdomar från olika miljöer är det bra att vi har många poliser som är synliga framöver och som kan göra reklam för verksamheten. Det tror jag också att de kommer att göra.

Anf. 45 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s):

Fru talman! Jag ska avsluta detta rent tankemässigt med att man kan tänka sig att det behövs former framöver som man har svårt att se hur de ska fungera i dag men som kommer att fungera bra i framtiden. Jag tycker att det är bra att man ska fortsätta med distansutbildning. Men det ska fungera också med högskoleutbildningen.

Tiden går fort. För 25–30 år sedan diskuterades det mycket hur kvinnor skulle kunna fungera i polisorganisationen. Nu vet vi svaret. Man var lite skeptisk i början, men det fungerar självfallet bra.

Detta är också en sak som kommer med tidens gång. Man får nya aspekter på det hela. Jag ser fram emot att det hela ska fungera även som lite av en novis på detta politikområde. Det är många som har intressen i frågan.

Jag tackar för debatten och önskar en trevlig sommar.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2009/10:486 om haverikommission

Anf. 46 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Maryam Yazdanfar har frågat mig när en haverikommission kommer att finnas på plats för att utreda kvinnomord i nära relationer.

Det är en tragedi varje gång en kvinna dödas av en närstående. Regeringen har därför avsatt totalt ca 1 miljard kronor under perioden 2007–2010 för att få till stånd en långsiktig ambitionshöjning i kampen mot mäns våld mot kvinnor. Två olika handlingsplaner har resulterat i en rad åtgärder för att bekämpa såväl mäns våld mot kvinnor som prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

Inom rättsväsendet pågår ett omfattande arbete för att höja kvaliteten och effektiviteten i utredningar av våld mot kvinnor. Det är också viktigt att exempelvis bestämmelser om besöksförbud tillämpas på ett ändamålsenligt och enhetligt sätt. För att förebygga att kvinnor dödas av närstående krävs dock insatser från flera berörda offentliga eller ideella funktioner i samhället, som rättsväsen, socialtjänst, hälso- och sjukvård samt kvinnojourer eller brottsofferjourer.

Regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att utreda möjligheten att införa ett system för utredningar avseende kvinnor som har avlidit med anledning av brott begångna av närstående. Regeringen införde 2008 ett liknande system när det gäller barn som har avlidit med anledning av ett brott. Socialstyrelsen föreslår att ett system för dödsfallsutredningar ska införas. Utredningarna ska enligt förslaget klarlägga samtliga förhållanden som har inneburit att den avlidna kvinnan har varit i behov av stöd och hjälp. Vidare ska de tydliggöra vilka åtgärder som har vidtagits eller hade kunnat vidtas för att beakta hennes behov. Med sådan kunskap som underlag kan arbetet för att förebygga att kvinnor utsätts för brott av närstående förbättras och utvecklas. Socialstyrelsens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Anf. 47 MARYAM YAZDANFAR (s):

Fru talman! Jag tackar justitieministern. Detta är en fråga som vi har diskuterat många gånger i kammaren under den gångna mandatperioden.

Tyvärr sker det ingen riktig förändring i antalet kvinnor som varje år mördas av en man som de en gång har älskat eller som de älskar och bor ihop med. Det är, precis som justitieministern säger, en tragedi. Det är ett resultat av en könsmaktsordning som gör att män generellt sett har mer makt i samhället än vad kvinnor har. Det här är den grövsta formen.

Jag kan bara konstatera att om jag vore justitieminister och om jag hade den makt, det inflytande och de verktyg som justitieministern har skulle en sådan här haverikommission vara en av de första saker jag skulle sjösätta. Jag menar att problemet med denna brottslighet är att man alltför länge har sett detta som ett helt vanligt brott, precis som när någon blir mördad på gatan av en person som de inte känner. Det är en milsvid skillnad mellan dessa olika typer av brottslighet.

Vi har skrivit reservationer och motioner. Under många år har vi diskuterat vikten av att lära sig av varje sådan här tragedi för att kunna förhindra att den upprepas.

Jag kan skriva under på allting som justitieministern skriver i sitt interpellationssvar utom den allra sista meningen där det står att Socialstyrelsens förslag för närvarande bereds inom Regeringskansliet. Varför bereds det fortfarande? Varför händer ingenting? Kan justitieministern i dag ge ett datum när en sådan här haverikommission kan sjösättas?

Det finns en enighet. Alla partier här i riksdagens kammare står bakom det. Det i den här riktningen som den generella debatten på det här området har gått under de senaste åren. Vad väntar vi på? Vilka bitar är inte fastställda än? Hur lång tid tycker justitieministern att det ska ta?

När det här året är slut kommer 17 kvinnor till att ha mördats av någon de älskar eller har älskat. För att kunna förhindra det måste vi lära oss av de tragiska fall som har inträffat tidigare.

Anf. 48 JOHAN LINANDER (c):

Fru talman! Först och främst måste det sägas att det är en skam att vi över huvud taget ska behöva ha en debatt här i kammaren om dödligt våld mot kvinnor och mäns våld mot kvinnor. Tyvärr finns det fega och svaga män som tror att de har rätt att misshandla, kränka, våldta och kanske döda sin fru, sambo, före detta fru eller sambo. Det är så det ser ut. Precis om Maryam Yazdanfar säger är det i genomsnitt 17 kvinnor per år som mördas på det här sättet.

Vilket mål ska vi då ha? Vad är lagom? Ska vi vara nöjda om det är tio kvinnor per år som mördas, eller fem kvinnor per år? Det enda rimliga mål vi kan ha är att noll kvinnor mördas varje år av sina män. Det ska vara en nolltolerans. Något annat mål kan vi inte ha.

Hur ska vi då nå dit? Det är bra med en haverikommission eller om vi ska kalla det dödsfallsutredning. Det behövs. Man måste lära av de misslag som kan ha skett i de kontakter som har varit mellan kvinnan och socialtjänsten eller polisen. Och det gäller även mannen för den delen.

Men det måste vara ännu viktigare vad vi gör i förväg innan det har gått så här långt. Vad skulle ha gjorts innan kvinnan blev dödad? Det förslag som Stalkningsutredningen har kommit med är bra och angeläget att få på plats. Det handlar om elektronisk övervakning av besöksförbud.

När en man har hotat, kränkt och kanske misshandlat sin fru eller sambo och hon har haft mod att anmäla honom blir det ofta ett besöksförbud. Mannen får inte komma i närheten av kvinnan, deras gemensamma hem eller en annan plats där kvinnan befinner sig. Tyvärr vet vi att oerhört många av de här besöksförbuden överträds och att ingenting mer händer. I just de fallen skulle det behövas elektronisk övervakning av besöksförbudet, det vill säga att mannen får en fotboja som registrerar var han rör sig. Kommer han in på det område där han inte får vara slår fotbojan larm direkt till polisen. Kvinnan får också veta att någonting är på gång. Jag tror att det skulle kunna hjälpa. Det är tragiskt att det ska behövas, men jag tror att det skulle kunna rädda livet på en del av de här kvinnorna.

Man pratar om dödsfallsutredningar, mäns våld mot kvinnor och män som mördar sina kvinnor, och det är bra. Men samtidigt måste jag säga att jag gärna vill se samma rutiner även vid andra mord av den här typen, relationsmord eller vad vi ska kalla dem. Det kan handla om en bror som dödar sina syskon eller sin styvfar, en kvinna som dödar sina barn eller en man som dödar sina föräldrar. Även i de fallen behöver vi ta reda på varför det gick som det gick, vilka kontakter som tidigare varit och vad vi kan lära oss av det så att inte samma eventuella misstag begås igen.

Det behövs dödsfallsutredningar. Jag tycker att de ska gälla alla former av relationsmord.

Anf. 49 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Låt mig börja med frågan om när det kan komma ett förslag. Eftersom den här regeringen faktiskt har levererat dödsfallsutredningar när det gäller barn, vilket vi inte har haft tidigare, har jag ganska gott hopp om detta. Förslag från Socialstyrelsen har remissbehandlats vad jag vet. Det pågår en beredning. Det ligger inte inom Justitiedepartementet, och det är därför jag inte vet exakt när det kan komma ett förslag. Jag utgår ifrån att vi får ett förslag så att man genom ett metodiskt arbete kan få samlad kunskap om eventuella systembrister.

Maryam Yazdanfar säger att det vore det första hon skulle ha gjort om hon skulle ha arbetat mot den här typen av grova brott, men jag måste säga att det kanske inte är det första jag skulle göra. Vi har sett att vi måste ingripa mer aktivt för att förebygga och hantera det som redan pågår. Att börja med att ta reda på vad det var som gick fel när vi har ett antal kvinnor som har mördats är liksom att börja i fel ände i någon mening, även om jag förstår hur viktigt det är.

Vi har inriktat oss på en mängd olika åtgärder där väldigt mycket kunskaper som redan finns har använts. Det är inte så att vi inte känner till någonting om vad som leder till mäns våld mot kvinnor, hur den här typen av brottslighet ser ut eller vilken metodik som kan fungera.

Därför har vi med totalt nära 1 miljard kronor inriktat oss på förebyggande insatser och inte minst utbildning av personal inom olika myndigheter. Utredningarna av hur de ska bli mer verkningsfulla ska bli bättre. Det gäller också behandling av dömda, stöd till brottsoffer och en rad sådana saker som jag tror är betydelsefulla.

Jag tror att det är den här kraftsamlingen kring aktiva åtgärder för de kvinnor som är hotade, förföljda eller kränkta av män som gör att vi också kan se att fler anmäler. Vi vet inte hur många det har varit. Vi har

haft ett förfärande mörkertal. Man ska väl egentligen inte vara glad över att antalet anmälda brott ökar, men i det här fallet är det faktiskt så. Vi vet att många kvinnor inte orkade anmäla därför att man förr inte kände att man fick stöd och förståelse för problemen när man vände sig till polis och till andra myndighetspersoner. Jag tror att den här typen av massiva utbildnings- och informationsinsatser kan hjälpa till att förändra detta.

I dag finns det specialutbildad personal på väldigt många olika håll, och även inom åklagarväsendet, för att se vad den här typen brottslighet står för och för att göra att utredningarna blir bättre så att vi kan lagföra innan män har slagit ihjäl kvinnor.

Jag vill inte alls säga att det här är en oviktig åtgärd. Den står på listan, och annars hade inte regeringen gett det här uppdraget till Socialstyrelsen. Jag har väldigt gott hopp om att vi ska få ett förslag.

Vi har skärpt straffen för den här typen av grova våldsbrott. Det är oerhört betydelsefullt. Jag kan konstatera att vi i Alliansen är väldigt överens om tagen när det gäller att bekämpa den här typen av våld mot kvinnor. Men nu senast när man röstade i riksdagen om skärpt straff för grova våldsbrott kunde inte oppositionen enas om det heller. Där finns det verkligen många frågetecken om hur kraftfull den politiken skulle vara.

Det kommer som sagt förslag, trots att jag inte kan ge besked om exakt när.

Anf. 50 MARYAM YAZDANFAR (s):

Fru talman! Vad jag förstår ligger det här under Socialdepartementets kompetensområde och under statsrådet Maria Larsson. Jag vet att hon också är väldigt positiv till det här. Redan den 11 januari 2008 höll hon ett tal här i riksdagen. Då sade hon att regeringen ville utvidga det arbets sätt som man har när barn blir mördade till att även gälla när kvinnor blir mördade av sina män eller sina före detta män. Därför undrar jag var det här har stött på patrull i Regeringskansliet. Om justitieministern är för det och om ansvarigt statsråd, Maria Larsson, är för det undrar jag var det finns bromsklossar på Regeringskansliet som gör att det här tar tid.

Nej, det här är ju ingen ny företeelse på något sätt. Mäns våld mot kvinnor är ingen ny företeelse. Det som har hänt, om man ska se på det ur ett historiskt perspektiv, är att det har uppmärksammats och att politiker och samhälle numera tar det här våldet på allvar. Jag kan inte nog understryka hur upprörd jag blir varje gång någon beskriver ett sådant här mord som ett familjedrama eller en familjetragedi. Jag tycker att man ska kalla saker vid deras rätta namn. Ett mord är ett mord, en man är en man, en kvinna är en kvinna och ett gift par är ett gift par. Om mannen i det gifta paret har begått mord på kvinnan i det gifta paret ska det betecknas som mäns våld mot kvinnor.

Jag är väldigt glad för att språkbruket har förändrats och att debatten har förändrats. Allt fler politiker från alla läger tar de här orden i sin mun och ser de problem som finns. Det finns faktiskt en stor skillnad, Johan Linander, mellan de här morden och en bror som blir dödad av sin bror eller en far som blir dödad av sin son. Det är självklart tragedier. Det är stora tragedier. Skillnaden är att våldet mot kvinnor är systematiskt och härstammar från de samhällsstrukturer som hela tiden reproduceras. För

att kunna se varför det här våldet reproduceras och varför män som utövar våld mot sina partner kan fortsätta att gå till nya kvinnor och utöva samma våld mot dem måste det undersökas. Jag ser verkligen inget motsatsförhållande mellan att jobba förebyggande i dag och att i det arbetet ta lärdom av vad som tidigare har hänt.

Det är därför jag är otålig. Jag kan inte vänta. Jag tycker att justitieministern ska använda all den makt som hon besitter i regeringen för att en haverikommission ska kunna börja arbeta omedelbart.

Anf. 51 JOHAN LINANDER (c):

Fru talman! Jag börjar med att svara Maryam Yazdanfar att jag inte gjorde någon jämförelse mellan olika typer av relationsmord, alltså om en man har mördat sin fru eller om en bror har mördat sina syskon. Vad som dock är gemensamt är att i de här fallen har det ofta funnits kontakter med socialtjänst och polis tidigare. Vad jag ville ha sagt med jämförelsen är att om det har begåtts misstag måste man lära av dem oavsett om det är en man som har mördat sin fru eller en son som har mördat sina föräldrar.

Maryam Yazdanfar ifrågasätter varför saker och ting tar tid. Jag kan säga att jag ställde precis samma fråga till dåvarande justitieminister Thomas Bodström under förra mandatperioden. I opposition är man väl mer otålig än vad vi inser att vi kan vara när vi sitter i majoritet, även om jag också kan vara otålig och tycker att saker tar för lång tid ibland. Men så är det med vårt svenska utredningsväsen. När det tog sex sju år innan vi hade en ny sexualbrottslagstiftning på plats från att utredningen påbörjades ifrågasatte jag verkligen varför Thomas Bodström, den dåvarande justitieministern, tog så lång tid på sig.

Vård och hjälp togs upp här. Det finns tyvärr de som argumenterar mot att de män som slår och som inte kan hantera sina aggressioner och använder våld som kommunikationsmedel ska få stöd och hjälp. Tyvärr finns det de som argumenterar mot det stödet och den hjälpen och vården. Jag menar precis tvärtom att vi också måste satsa på att vårda och få de här männen att förändra sitt sätt att bete sig. Annars blir det, precis som Maryam Yazdanfar säger, så att de kommer ut från fängelset och begår samma brott igen. Och då är det ytterligare en kvinna som får lida.

Alltså behövs stöd och hjälp åt de männen och så klart också åt kvinnorna som är utsatta.

Anf. 52 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Var finns bromsklossarna, undrade Maryam Yazdanfar, när det gäller svårigheterna att få fram ett beslut om att ha någon typ av haverikommission, om jag får kalla det för det även om jag uttryckte det med många fler ord i det skrivna interpellationssvaret. Bromsklossen är, vilket Johan Linander antydde, svenskt remissförfarande. Vi är väldigt noga med att många berörda ska få lämna synpunkter. Ber man en massa människor att lämna synpunkter på ett förslag som man tycker är viktigt ska man också ta del av de synpunkterna och försöka rätta sig efter vad som kommer fram i remissarbetet. Det tar naturligtvis tid, men jag tror att förslag, ibland i varje fall, blir bättre om man gör på det sättet. Det finns inget motsatsförhållande, och det var det jag försökte visa eftersom Maryam i ett tidigare inlägg sade att det första hon skulle göra, vilket

man kan tolka som det viktigaste, skulle vara just detta. Det är klart att vi måste arbeta med många typer av åtgärder för att bekämpa det här problemet. Det är vi helt överens om.

Vi har det här bekymret men också en viss möjlighet. De flesta kvinnor som utsätts för våld blir inte ihjälslagna, men många lever i förhållanden och relationer där de upplever mäns våld mot kvinnor och utsätts för brott och kränkningar. Där kan vi se ett mönster, och jag tror att man möjligen den vägen också kan hitta ännu bättre insatser för att förebygga och ingripa i tid. Det är det som en sådan här haveriutredning kan hjälpa till med.

Dock är det så att när man tittar på ärenden som handlar om hot och förföljelse och våld i nära relationer är ofta flera myndigheter redan inblandade. En förföljd kvinna har i allmänhet kontakt med socialtjänsten, hon har barn i skolan, hon har en arbetsgivare och hon har många olika aktörer omkring sig. Jag misstänker, utan att kunna veta det, att man i många fall inte riktigt samordnat sig. När vi utreder detta med stalking visar det sig att man nästan ska vara heltidsanställd för att administrera sina myndighetskontakter om man är hotad och förföljd, för det är ju så många kontakter med olika myndigheter.

Med de här bakgrundserfarenheterna tycker jag att vi har gjort någonting som är väldigt viktigt i det här sammanhanget, och det är att vi nu i mer än 190 kommuner har fått samverkansavtal mellan polisen och kommunen om hur de ska samarbeta operativt, om man får uttrycka sig så, och när det gäller att ha en omvärldsbeskrivning och var de ska ingripa. Jag har sett flera av de här olika samarbetsavtalen, och det är inte ovanligt att man just har tagit upp våld mot kvinnor och hur man kan arbeta tillsammans mer effektivt. Det tror jag kan öka skyddet och stödet till de här kvinnorna.

Sedan har vi också en viktig insats som pågår, och det är att vi arbetar med beprövade program för behandling av intagna som har dömts för våld i nära relation. Problemet är möjligen att för många är det första gången som de blir dömda när vi möter dem, och man skulle önska att den här typen av program och åtgärder kom tidigare för att förebygga våldet. Det får vi arbeta vidare med.

Vi jobbar inom kriminalvården med beprövade program, och vi har väldigt många samarbetsavtal på plats mellan bland annat polis och socialtjänst som möjligen kan hjälpa en del av de här utsatta kvinnorna.

Anf. 53 MARYAM YAZDANFAR (s):

Fru talman! Det känns faktiskt tryggt att veta att oavsett vilken regering som kommer att tillträda efter den 19 september kan vi göra en deal här i kammaren mellan Beatrice Ask, Johan Linander och mig. Bli det en socialdemokratisk regering – vilket jag förstås hoppas, för vi kommer förutom att införa sådana här utredningar att föra en mycket bättre politik generellt – kommer jag att se till att den här biten faller på plats tillsammans med mina kamrater i justitieutskottet. Beatrice Ask och Johan Linander får jobba på sitt håll för att sådana här utredningar ska komma på plats.

Det finns väldigt många aspekter av detta våld som måste synliggöras och undersökas. Precis som Beatrice Ask säger missar man ibland detta

Svar på
interpellationer

med beprövade metoder i brottsbekämpningen. Vilka metoder använder man egentligen? Hur fungerar de? Finns det något stöd i vetenskap?

Jag var engagerad i en kvinnojour och såg till exempel att våldet hela tiden reproduceras. Om man som flicka har levt i ett hem där pappa hela tiden har slagit mamma, och det på något sätt har varit okej, kommer hon att växa upp i föreställningen att vissa pappor slår vissa mammor. På det sättet reproduceras beteendet. En pojke kommer att växa upp med föreställningen att om han blir pappa kan det hända att han slår sina barns mamma.

För att stoppa det en gång för alla behövs det, precis som Johan Linnander säger, hjälp till männen, stöd till kvinnorna och stöd till barnen.

Anf. 54 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Det förslag som Socialstyrelsen har tagit fram på regeringens uppdrag om en typ av haveriutredning när det gäller kvinnor som har utsatts för våld av sina män tror jag är någonting som vi är överens om och som är bra. Det är viktigt. Jag tror att det i de här frågorna finns en ganska stor samsyn i riksdagen och i det svenska samhället om att detta inte är någonting som vi accepterar. Samtidigt är det en väldigt utbredd kriminalitet som pågår. Det är lite dubbeltydigt för mig, och det gör att vi har mycket att arbeta med när det gäller värderingar, attityder, förebyggande insatser och en del annat.

Alliansregeringen är både enad i ambitionerna och mycket bestämd i fråga om vad som måste göras, och det är bakgrunden till att vi har lagt så mycket resurser och energi på dessa frågor och jobbar väldigt brett. Frågorna ligger också i det program som vi har arbetat fram i den rättspolitiska arbetsgruppen inför de kommande fyra åren. Vi har naturligtvis det väldigt tydliga målet att vi ska fortsätta arbetet och få detta på plats.

Den rödgröna oppositionen har en del frågor att besvara. Det behöver inte interpellanten Maryam Yazdanfar göra, för jag tycker att hon är otroligt tydlig och väldigt målmedveten i de här frågorna, vilket är skönt att se. När det däremot gäller påföljder för grova våldsbrott har inte oppositionen ett enat svar. Tvärtom vill en del partier till och med ha utskrivning efter halva tiden. Att den som har slagit ihjäl sin fru ska släppas ut efter halva tiden verkar mycket knepigt för mig.

Vi kommer säkert att återkomma till de här frågorna framöver och fortsätta att arbeta. Jag ska naturligtvis ta med mig att det finns en brist på tålmod i kammaren till mina kolleger när det gäller en haveriutredning.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2009/10:492 om Kriminalvårdens resurser

Anf. 55 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Karl Gustav Abramsson har frågat mig vilka åtgärder jag ämnar vidta för att förbättra resurssituationen för Kriminalvården.

Kriminalvårdens anslag har ökat med mer än 50 procent sedan 2004. Under mandatperioden har anslaget tillförts ca 1,6 miljarder kronor. Det är en exceptionell ökning. Under samma period har antalet intagna och häktade i princip varit oförändrat.

Det klientnära arbetet ställer stora krav på de anställda som bedriver verksamheten. Kriminalvårdens ledning har ett stort ansvar att organisera arbetet så att de rekordstora satsningarna på Kriminalvården kommer till användning på bästa sätt.

Slutligen vill jag uppmana Karl Gustav Abramsson att ta del av Kriminalvårdens egen statistik. Av den framgår tydligt att det finns ett tillräckligt antal platser över landet i dag.

Anf. 56 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s):

Fru talman! Tack för svaret, justitieministern! Om man tolkar det lite fräckt skulle man kunna säga: Läs själv! Jag har tittat på hur det har sett ut och hur det ser ut. Jag har också tittat på prognoserna för Kriminalvården.

Bakgrunden till frågan var, precis som jag har skrivit i min interpellation, den Sekorapport som berättar hur man från Sekos sida ser på vad som håller på att hända. Man har berättat att stressen i jobbet ökar. Man anser att de är underbemannade. Hotbilden ökar. Man är utsatt för våld, enligt undersökningen. Hälften redovisar att man vid något tillfälle har blivit utsatt för våld. En orsak kan ju vara att det är dubbel beläggning på flera ställen, som har redovisats. Det skapar en väldigt dålig arbetsmiljö.

Om jag får backa lite i rättskedjan har regeringen och justitieministern ofta berömt sig av att de har satsat väldigt mycket på polisen. Vi har i huvudsak varit överens om detta. Däremot var vi inte överens om att de hade tillräckligt med pengar för att klara sin verksamhet, och vi tjtade ganska lång tid om detta. Nu har polisen fått sitt. Åklagarna har fått en del, och domstolarna har fått en del. Men längst bak i rättskedjan finns ändå Kriminalvården, som ska ta hand om resultatet av de ökade insatserna i de tidigare skedena.

Justitieministern säger att antalet platser är tillräckligt men säger försiktigtvis, kanske för att gardera sig, ”i dag”.

När det gäller pengar till Kriminalvården behövs det inte bara till den löpande verksamheten, till det operativa, utan också till investeringar i nya platser. Man ska avveckla gamla anläggningar, uttjänta anstalter, som ska ersättas med nytt. Jag tycker inte riktigt att det hänger ihop med hur man ser på rättsvården över huvud taget.

Tycker justitieministern att regeringen tar ansvar för hela kedjan? Då tänker jag inte bara på till dags dato utan på prognoser som har utarbetats av myndigheterna i rättskedjan. Det pekar de facto på att det kommer att saknas både pengar för det operativa arbetet och stora pengar för att ersätta de anstalter som läggs ned, för att få pengar till de anstalter som var planerade att byggas i till exempel Östersund och Haparanda.

Det här är inte bra. Vad jag minst av allt skulle önska, även om jag själv inte kommer att vara med och debattera så mycket efter oktober, är att vi får det här i knät och ska lösa ut det när vi har bytt regering. Det är dåligt föreberett hur man ska klara av de insatser som behövs i slutet på rättskedjan.

Jag skulle vilja att justitieministern kommenterade både det operativa och de investeringar som krävs för att det här ska fungera.

Anf. 57 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Svaret på frågan om regeringen tar ansvar för hela rättskedjan är obetingat ja. Jag har också engagerat mig mycket när det gäller kriminalvårdens resurser och beläggning.

Av tradition ligger Kriminalvårdens prognoser för högt. Vi är inte nöjda med det. Det är helt nödvändigt att Kriminalvården skaffar sig större möjligheter att arbeta flexibelt. Det finns toppar i verksamheten, som löper över år, men det sker också annat. Det är klart att man kan tänka sig att antalet intagna skulle öka med tanke på de reformer som genomförts, men hittills har vi inte sett det. Vi har tagit intryck av de erfarenheter man har av hur prognoserna slår visavi verkligheten. Hade vi följt Kriminalvårdens prognoser hade vi säkert stått med 1 000 tomma platser i dag, vilket hade varit som att elda för kråkorna, och det är ju inte meningen.

Däremot måste vi naturligtvis ha ett framtidsperspektiv, och då är det viktigt att fundera över vad som krävs och inte. Det arbetet pågår. Vi har från regeringens sida gjort omfattande insatser för att belysa Kriminalvårdens planering, investeringsplaner och ekonomi. Vi har använt både våra egna resurser och externa resurser för att få en bättre bild, och vi kommer att fortsätta med det arbetet inför den budget som ska komma i höst. Det är oerhört viktigt att man gör det.

Man undrar över hur mycket interpellanten och Socialdemokraterna anser att Kriminalvården behöver. Jag kommer inte ihåg att ni lade någon krona extra. Tvärtom verkar ni ha gjort ungefär samma bedömning som vi. Dessutom spretar det mycket mellan partierna när det gäller de resurser man anser behövs.

Sekundersökningen ska man naturligtvis ta på stort allvar, men jag noterade att den är gjord på webben bland 350 anställda. Underlaget är alltså inte särskilt stort. Det finns också en majoritet som har en korrekt bild av verkligheten. Oron bottnar kanske främst i det omställningsarbete som pågår. Man har lagt ned en del gamla anstalter och förändrat organisationen. Sådant skapar alltid oro. Men jag tycker inte att man ska ta detta till intäkt för att det skulle råda brist på platser i Kriminalvården totalt sett, för så är det inte. Sedan finns det en del variationer över landet, men de är inte särskilt stora. För mig är det inte heller självklart att man måste sitta på en anstalt nära hemmet. Ibland är det kanske till och med bra att det är ett visst avstånd till den vardagliga verkligheten, åtminstone för dem som har dömts för vissa brott.

Anf. 58 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s):

Fru talman! Jag är inte benägen att hålla med justitieministern om att regeringen tar det fullödiga ansvaret. Prognoserna, som man kan höra att justitieministern misstror en del, är uppbyggda tillsammans med alla de rättsvårdande myndigheterna: polis, åklagare, domstolar och i sista instans kriminalvården. Man har förfinat prognosinstrumenten, och i dag säger man att man tror att man träffar ganska rätt. Då har man ändå inte byggt in vissa av de förutsättningar som skulle kunna påverka i negativ –

eller positiv, om man så vill – riktning, där man skulle kunna lagföra fler med fängelse som påföljd. Man har inte tagit tillräcklig höjd för det.

I slutet på den prognosperiod som man har i den rapport som jag nu håller upp – *Rättsväsendets kapacitetsbehov åren 2010–2013*, utgiven av Brottsförebyggande rådet – alltså år 2010, skulle det fattas mellan 900 och 1 200 platser i kriminalvården. Dessutom skulle det, enligt en rapport jag fick så sent som i dag, fattas drygt 1 miljard 2012 för den operativa verksamheten i kriminalvården. Vi får dessa rapporter från Regeringskansliet flera gånger per år.

Om justitieministern misstror Seko kan jag ha viss förståelse. Det är en part som ska tillgodose sina medlemmars intressen, och där kan det finnas en övervärdering på grund av att underlaget är lite tunt. Men att ministern misstror sina egna myndigheter på det sätt som antyds känns inte riktigt naturligt.

Ministern talar om större flexibilitet i verksamheten. Det är klart att man kan tänka sig det. Visst kan man flytta brottslingar från Haparanda till Skåne, men det är inte särskilt rationellt. Jag tror inte heller att kriminalvården skulle fungera om man hade 100 procents beläggning. Om man kommer upp i 90-95 procent tycker Kriminalvården själv att man har nått ganska höga tal.

Jag vet inte om justitieministern har tänkt sig att man ska hålla på och flytta människor hur som helst. Det måste väl ändå finnas något av närhetsprincip i kriminalpolitiken också?

Jag har också tittat på en del tidigare debatter som justitieministern har haft om rättsfrågor, polis och kanske framför att kriminalvården. Där har hon sagt att Kriminalvården ska sköta sig själv och att hon inte vill vara med och styra och ställa. Hon ser till att den har tillräckligt med resurser – vilket justitieministern alltså tror att Kriminalvården har – och så måste Kriminalvården inom egen hank och stör klara dessa uppgifter. Det verkar som om det rör både den operativa verksamheten och också investeringar i mångmiljardbelopp.

Av de svar som justitieministern tidigare har lämnat och av det svar som jag har fått nu får jag en känsla av att detta med framförhållning inte är regeringens starka sida när det gäller kriminalvården. Kriminalvården får de pengar som ni tycker att den ska ha, och sedan får den klara sig. Justitieministern kanske vill kommentera detta med att man inte vill blanda sig i hur myndigheten sköter det här jobbet och att man har behov av mer resurser.

Anf. 59 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Det är väl ändå magstarkt av Karl Gustav Abramsson att säga att prognoserna är förfinade! Det kan man inte säga om man studerar utfallet och jämför prognoser och verklighet. Jag misstror inte myndigheter, men prognoser är alltid prognoser, och det är oerhört svårt att göra sådana. När vi ska göra underlag för budgetäskanden och så småningom fatta beslut på regeringsnivå är vi tvungna att jämföra prognoser och utfall och se vilka erfarenheter vi har. Prognoser från Kriminalvården brukar ligga på tok för högt. Ändå är det den myndighet som har fått mest pengar av alla under senare år. Det gör att man har utrymme för den verksamhet man ska bedriva.

Jag kan konstatera att anslagsökningarna för Kriminalvården har gått ganska jämnt under mandatperioden. Man har fått 28 procents ökning av anslagen bara under den här mandatperioden. Det kan jämföras med polisen, som ligger på 22 procent. Vi har alltså stärkt kriminalvården mer än annat. Det är väl rimligt, men det gör också att man kan ställa vissa krav på att myndigheten ska ta ansvar för de behov som finns.

Man kan inte påstå att det är trångt eller överbelagt i kriminalvården. Medelbeläggningen under 2009 låg på 93 procent för häktena och på 92 procent för anstalterna. Häktesbeläggningen ligger under den målsättning som Kriminalvården själv har haft. Då kan man inte mena att regeringen inte ser hur verkligheten ser ut. Medelbeläggningen ser alltså mycket bra ut.

Jag är inte ute efter att man ska flytta människor kors och tvärs, utan jag konstaterar att det generellt inte finns något problem. Det kan finnas en del regionala variationer. Och i den situationen kan jag säga: Då kan man väl använda de platser som finns. Jag har inte någon medveten strävan efter att ha någon typ av onödig transportverksamhet. Det vore väldigt långt ifrån den inställning jag har.

Jag menar att man, när man tittar på beläggningssiffrorna, ser att vi har en bra beläggning. Det är inte någonting som det finns skäl att vara bekymrad över. Däremot är jag bekymrad över att Kriminalvården inte anser sig ha råd med en del av de satsningar man vill göra trots att man har fått kraftfullt ökade anslag.

När det gäller det långsiktiga har vi också arbetat ganska intensivt med att se över investeringsplaner och annat. Men Kriminalvården kan ju inte räkna med att hela tiden få ytterligare anslag utan att verksamhetens omfattning ökar.

Det vore intressant att få veta hur oppositionen reagerar på alla rapporter som finns om ekonomin och hanteringen av resurser inom Kriminalvården och om man anser att Kriminalvården borde få mer pengar. För det har Socialdemokraterna inte lagt fram några stora förslag om. Däremot spretar det när det gäller andra myndigheter.

Men jag menar att vi nu faktiskt måste se till att de resurser som finns används väl. Några signaler om att vi borde göra på annat sätt finns faktiskt inte.

Anf. 60 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s):

Fru talman! Justitieministern vet lika väl som jag att om man har ett minskat utrymme att hantera kan inte heller Socialdemokraterna anvisa mer pengar än vad som finns. Är det 100 miljarder borta ur en budget är de borta. Det är bara så.

Justitieministern! I den här rapporten, den här prognosen, som jag hänvisade till talas det om att man har förfinat prognosinstrumenten. Justitieministern måste alltså misstro alla de fyra myndigheter som jobbar med det här om hon säger: Det här stämmer inte. Det är fullständigt orimligt.

Sedan kommenterar justitieministern egentligen bara frågan om det operativa anslaget. Det långsiktiga har till exempel att göra med investering i nya fängelser. Östersund och Haparanda har varit på tapeten många gånger. Var är pengarna till att skapa de nya platserna? Vad jag vet finns de inte.

Sedan – jag kommer tillbaka till det – skulle jag gärna vilja att justitieministern kommenterar detta med att myndigheten själv, inom sin egen ram, ska hantera det här så att det fungerar. Om det bevisligen inte fungerar och pengarna inte räcker till undrar jag om man kan göra som justitieministern gjorde för några veckor sedan. Hon åkte till Östersund och sade angående de häktesplatser som man skulle bli av med: Nej, de ska vara kvar. Det går inte att åka till Härnösand med dem som ska häktas, utan nu låter vi de här platserna vara kvar.

Jag tycker att det lite grann liknar intervention i myndighetens förmåga att sköta sina egna uppgifter. Vill man inte blanda sig i hur de sköter sina uppgifter och säger man att de får klara sig själva borde man väl heller inte hantera häktesfrågan på det sätt som justitieministern gjorde.

Sannolikt kommer de här häktesplatserna att vara kvar i Östersund till långt fram på våren 2011.

Anf. 61 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Socialdemokraternas långsiktiga ansvar har bestått i att slänga ur sig en massa löften som man inte har haft täckning för. Det är lite grann som kejsaren i HC Andersens saga. Inte minst gäller det Östersundsanstalten, där det har talats mycket och inte fattats några beslut. Jag skulle förstå om man inte nämnde den hanteringen, för det är inte någon vacker saga om regeringens hantering som vi ser där. Och det ansvaret ligger tungt på Socialdemokraterna.

Långsiktiga investeringar är naturligtvis bekymmersamma. Det är ganska långa kostnadsanalyser som man behöver göra i de sammanhangen. Jag är inte nöjd med hur investeringsbesluten tas när det gäller kriminalvården generellt, men just när det gäller en del anstalter är det riktigt under isen, eftersom regeringen inte har fattat beslut. Det finns inga underlag. Det tycker jag är ganska anmärkningsvärt.

När det gäller häktet i Östersund är det inte så att jag för en gångs skull bryr mig om detaljerna. Under förra mandatperioden hade vi nämligen en ganska omfattande diskussion här i riksdagen om häktet i Östersund. Det visade sig nämligen att det inte fungerade med det nedlagda häktet. Efter vissa utredningar och annat var alla överens om att det måste finnas ett häkte där. Sedan kopplades detta samman med tanken på att man så småningom skulle ha häktet i den här anstalten.

När Kriminalvården konstaterade att de inte hade råd med någon anstalt sade man helt plötsligt: Ja, men då lägger vi ned häktet i Östersund.

Det är faktiskt ganska väl utrett och grundligt genomarbetat att det här behovet finns. Därför gav jag ett uppdrag till rättsväsendets myndigheter att utreda häktesverksamheten och organisationen i Norrland igen. Och man får inte lägga ned det här häktet innan man faktiskt har visat detta. Man hade nämligen inte samrått med varandra. Man hade inte lyssnat. Och jag fick tillräckligt mycket underlag för att förstå att andra rättsvårdande myndigheter skulle få bekymmer med det beslut som man hade för avsikt att ta. Det tyckte jag var orimligt med tanke på de riksdagsdiskussioner och beslut som har varit tidigare år. Där fanns det alltså ett gediget underlag.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2009/10:133 11 § Kammaren åtskildes kl. 14.36.
7 juni

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdets början till och med och 7 §
anf. 31 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

MADELEINE GABRIELSON HOLST

/Eva-Lena Ekman

1 § Aktuell debatt: Blockaden av Gaza.....	1
Anf. 1 HANS LINDE (v)	1
Anf. 2 Utrikesminister CARL BILDT (m)	1
Anf. 3 HANS LINDE (v)	3
Anf. 4 URBAN AHLIN (s)	5
Anf. 5 KERSTIN LUNDGREN (c).....	7
Anf. 6 FREDRIK MALM (fp)	8
Anf. 7 STEFAN ATTEFALL (kd)	9
Anf. 8 MEHMET KAPLAN (mp).....	11
Anf. 9 Utrikesminister CARL BILDT (m)	12
Anf. 10 HANS LINDE (v)	13
Anf. 11 URBAN AHLIN (s)	15
Anf. 12 KERSTIN LUNDGREN (c).....	16
Anf. 13 FREDRIK MALM (fp)	16
Anf. 14 STEFAN ATTEFALL (kd)	18
Anf. 15 MEHMET KAPLAN (mp).....	19
Anf. 16 Utrikesminister CARL BILDT (m)	20
Anf. 17 HANS LINDE (v)	20
Anf. 18 URBAN AHLIN (s)	21
Anf. 19 KERSTIN LUNDGREN (c).....	21
Anf. 20 FREDRIK MALM (fp)	22
Anf. 21 STEFAN ATTEFALL (kd)	22
Anf. 22 MEHMET KAPLAN (mp).....	23
Anf. 23 Utrikesminister CARL BILDT (m)	24
2 § Justering av protokoll.....	24
3 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU- nämndssammanträde	24
4 § Anmälan om inkommet protokollsutdrag från utskott	24
5 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	25
6 § Svar på interpellation 2009/10:426 om sms-lån.....	25
Anf. 24 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	25
Anf. 25 FREDRIK LUNDH SAMMELI (s)	25
Anf. 26 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	26
Anf. 27 FREDRIK LUNDH SAMMELI (s)	27
Anf. 28 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	28
Anf. 29 FREDRIK LUNDH SAMMELI (s)	29
Anf. 30 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	30
7 § Svar på interpellation 2009/10:459 om polishelikopter till Skåne och samarbete med Danmark.....	30
Anf. 31 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	30
Anf. 32 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s).....	31
Anf. 33 JOHAN LINANDER (c)	32
Anf. 34 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	32
Anf. 35 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s).....	33
Anf. 36 JOHAN LINANDER (c)	34

Anf. 37	Justitieminister BEATRICE ASK (m)	35
8 §	Svar på interpellation 2009/10:462 om polishögskola	35
Anf. 38	Justitieminister BEATRICE ASK (m)	35
Anf. 39	GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s)	36
Anf. 40	JOHAN LINANDER (c)	37
Anf. 41	Justitieminister BEATRICE ASK (m)	38
Anf. 42	GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s)	39
Anf. 43	JOHAN LINANDER (c)	40
Anf. 44	Justitieminister BEATRICE ASK (m)	40
Anf. 45	GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s)	42
9 §	Svar på interpellation 2009/10:486 om haverikommission	42
Anf. 46	Justitieminister BEATRICE ASK (m)	42
Anf. 47	MARYAM YAZDANFAR (s)	43
Anf. 48	JOHAN LINANDER (c)	43
Anf. 49	Justitieminister BEATRICE ASK (m)	44
Anf. 50	MARYAM YAZDANFAR (s)	45
Anf. 51	JOHAN LINANDER (c)	46
Anf. 52	Justitieminister BEATRICE ASK (m)	46
Anf. 53	MARYAM YAZDANFAR (s)	47
Anf. 54	Justitieminister BEATRICE ASK (m)	48
10 §	Svar på interpellation 2009/10:492 om Kriminalvårdens resurser	48
Anf. 55	Justitieminister BEATRICE ASK (m)	48
Anf. 56	KARL GUSTAV ABRAMSSON (s)	49
Anf. 57	Justitieminister BEATRICE ASK (m)	50
Anf. 58	KARL GUSTAV ABRAMSSON (s)	50
Anf. 59	Justitieminister BEATRICE ASK (m)	51
Anf. 60	KARL GUSTAV ABRAMSSON (s)	52
Anf. 61	Justitieminister BEATRICE ASK (m)	53
11 §	Kammaren åtskildes kl. 14.36.	54

